

BEOORDELINGSRAPPORT

Beperkte opleidingsbeoordeling

hbo-bacheloropleiding
Toegepaste Psychologie
voltijd

Hanzehogeschool Groningen

BEOORDELINGSRAPPORT

Beperkte opleidingsbeoordeling

hbo-bacheloropleiding
Toegepaste Psychologie
voltijd

Hanzehogeschool Groningen

CROHO nr. 34507

Hobéon Certificering BV

Datum

24 juni 2011

Auditteam

Drs. G.J. Stoltenborg

Prof. dr. J.M. Pieters

Dr. W. Bloemers

F. Bronsgeest

Secretaris

G.C. Versluis

INHOUDSOPGAVE

1.	BASISGEGEVENS	1
2.	SAMENVATTEND OORDEEL	2
3.	KARAKTERISTIEK VAN DE OPLEIDING	5
4.	ORDELEN PER STANDAARD	8
5.	ALGEMENE CONCLUSIE	27
6.	AANBEVELINGEN	28
	BIJLAGE I	Scoretabel
	BIJLAGE II	Opleidingsspecifieke eindkwalificaties
	BIJLAGE III	Schematisch overzicht opleidingsprogramma
	BIJLAGE IV	Locatiebezoek
	BIJLAGE V	Lijst geraadpleegde documenten
	BIJLAGE VI	Overzicht auditteam

1. BASISGEGEVENS

NAAM INSTELLING	Hanzehogeschool Groningen					
status instelling (bekostigd of rechtspersoon voor hoger onderwijs)	bekostigd					
resultaat instellingstoets kwaliteitszorg	Instellingstoets vond plaats op 30 – 31 mei 2011. Resultaat was ten tijde van de audit nog niet bekend					
NAAM OPLEIDING (zoals in croho)	Toegepaste Psychologie					
registratienummer croho	34507					
oriëntatie opleiding (hbo – wo)	hbo					
niveau opleiding (associate degree – bachelor – master)	bachelor					
aantal studiepunten (ec's)	240 EC					
afstudeerrichtingen	n.v.t.					
locatie(s)	Groningen					
variant(en)	voltijd					
relevante lectoraten	'Rehabilitatie', 'Integraal Jeugdbeleid', 'Leren en Gedrag', 'Arbeidsparticipatie', 'Duurzaam HRM-beleid', 'Professionele Excellentie' en 'Transparante Zorgverlening'.					
in-, door- en uitstroomgegevens van -zo mogelijk- de laatste 6 cohorten						
cohort	2005	2006	2007	2008	2009	2010
▪ instroom voltijd	-	-	155	112	159	129
cohort	2003	2004	2005	2006	2007	2008
▪ propedeuserendement (in %) na 2 jaar						
- voltijd	-	-	-	-	94	101
cohort	2000	2001	2002	2003	2004	2005
▪ uitstroom na 5 jaar						
- voltijd	-	-	-	-	-	-
gerealiseerde docent–student ratio						
▪ voltijd	1:25,9					
contacturen	1 ^e jaar	2 ^e jaar	3 ^e jaar	4 ^e jaar		
▪ gemiddeld aantal per week	14,67	12,57	14,75 of 14	14,75 of 14 en 20 uur individuele afstudeerbegeleiding per semester ¹		

¹ Jaar 3 of 4: verdiepingssemester: 14,57 uur per week jaar 3 of 4
stage semester: 14 uur per student individuele stagebegeleiding en een paar uur intervisie
minor semester: verschilt per minor (tot 1.9.11 biedt de opleiding geen 'eigen' minor aan studenten), over het algemeen overeenkomstig een verdieping, dus 14,57 uur per week
jaar 4: afstudeer semester: 20 uur per student individuele afstudeerbegeleiding per semester

* Bij deze gegevens houdt de opleiding geen rekening met de uren voor toetsing.

** Minimaal 1 uur in de week is onderwijs in een groep van rond de 5 student (project), minimaal 3 uur in de week is in een trainingsgroep van maximaal 15 studenten, meestal 2 a 3 uur in de week in de vorm van een hoorcollege, de rest van de uren is onderwijs in een klas van rond de 30 studenten.

2. SAMENVATTEND OORDEEL

Standaard 1: goed

De zes competenties waar de opleiding Toegepaste Psychologie (TP) zich op baseert, beoordelen van gedrag, beïnvloeden van gedrag (met de deelcompetenties begeleiden & coachen, trainen, voorlichten), onderzoeken, interdisciplinair en internationaal samenwerken, professionaliseren, adviseren met daarnaast de geformuleerde basiskennis (de 'body of knowledge'), zijn in overeenstemming met de eisen die het Nederlandse en internationale werkveld stelt aan toegepast psychologen. De uitwerkingen die de opleiding heeft gemaakt van de competenties op startbekwaamheidsniveau weerspiegelen het hbo-bachelorniveau.

De opleiding heeft aan het landelijke profiel een eigen inkleuring gegeven door expliciet te kiezen niet langer op te leiden voor zes werkvelden, maar voor drie werkterreinen, te weten: Arbeids- en Organisationspsychologie, Gezondheidspsychologie en Jeugdpsychologie. Deze inkleuring acht het auditteam een verstandige keuze.

De eindkwalificaties en de kennis en vaardigheden waarop de opleiding zich richt zijn nog niet volledig uitgekristalliseerd en behoeven nog aanscherping. Dit acht het auditteam inherent aan een nieuwe opleiding. Belangrijk is dat de opleiding nu verder concretiseert wat zij verstaat onder praktijkgericht onderzoek door de toegepast psycholoog, zodat dit nog helderder wordt voor alle betrokkenen en TP een duidelijke eigen positie krijgt als autonoom vakgebied. Voor de opleiding en ook voor het werkveld is dit een proces/een zoektocht, zo is tijdens de audit gebleken.

Het auditteam heeft er evenwel vertrouwen in dat dit in orde komt, want een sterk punt van de opleiding is, dat zij alert inspeelt op inzichten die ontstaan sinds de opleiding draait en studenten in de praktijk aan de slag gaan. Met de andere TP-opleidingen en met het (internationale) werkveld onderhoudt de opleiding hierover nauw contact en daar waar nodig heeft de opleiding al aanpassingen gedaan of gaat zij die op korte termijn doen.

Standaard 2: voldoende

Het auditteam is van oordeel dat de opleiding wordt uitgevoerd door vakbekwame docenten, die een samenhangende leeromgeving realiseren. De docenten die allen nog recent werkzaam waren in de praktijk en deels nog werkzaam zijn in die praktijk, beschikken over actuele kennis van de voor toegepaste psychologie relevante werkvelden en hebben in samenspraak met vertegenwoordigers uit die werkvelden en de vakgenoten een actueel programma ontwikkeld. De studenten en alumni zijn tevreden over hun docenten.

Het programma stelt de studenten in staat alle zes de competenties op het hoogste niveau (niveau 3: beginnende beroepsbeoefenaar) te ontwikkelen. De opzet en inhoud van het programma zoals dat op dit moment wordt uitgevoerd, is hiervoor adequaat. Het is goed dat de opleiding nu het hele curriculum een keer is uitgevoerd, de opbouw van het programma opnieuw gaat bekijken, evalueren en waar nodig aanpassen.

De opleiding zorgt ervoor dat de studenten zowel in het binnenschools programma (practica, trainingen) als in het buitenschools programma (stage, uitvoeren van opdrachten) voldoende mogelijkheden krijgen vaardigheden, zoals gedrag beoordelen, coachen, trainen en voorlichten, te oefenen. Tevens zorgt de opleiding ervoor dat de studenten na afronding van de opleiding beschikken over de benodigde basiskennis, zoals vastgelegd in de 'body of knowledge' van TP.

Ook het doen van onderzoek krijgt door het hele programma heen aandacht. Dit is essentieel voor de studenten om de competentie 'Praktijkgericht onderzoeken' te ontwikkelen. De verdere concretisering van wat de opleiding verstaat onder praktijkgericht onderzoek door de toegepast psycholoog moet de opleiding doorvertalen naar het programma. De lectoren en de kenniskring kunnen hierbij een integrerende rol spelen.

De opleiding zorgt er op verschillende manieren voor dat studenten en docenten op de hoogte zijn van internationale ontwikkelingen. Dit gebeurt zowel in de modules zelf, als via opties zoals het in het buitenland stage lopen en studeren (o.a. aan een opleiding TP in Vlaanderen), door het houden van internationale weken, het bijwonen van internationale conferenties, docentuitwisselingen. Voor een opleiding TP is het van wezenlijk belang over de grenzen van Nederland heen te kijken. Het meer gebruiken maken van Engelstalige literatuur in het programma, vindt het auditteam vooral met het oog op verdere psychologische professionalisering nog een aandachtspunt.

De opleiding beschikt over een aantal belangrijke internationale contacten, waaronder de Vlaamse opleidingen Toegepaste Psychologie en het Departement Angewandte Psychologie van de Zürcher Hochschule für Angewandte Wissenschaften in Zwitserland. De opleiding wil graag het aantal contacten uitbreiden. Het auditteam ondersteunt deze ambitie.

Het programma is studeerbaar. Sommige onderdelen van het programma, zoals het statistisch computerprogramma SPSS, statistiek en de verdiepingen zijn pittig voor de studenten.

Het auditteam vindt het zinvol dat de opleiding nieuwe studenten bij de voorlichting duidelijk informeert over de studiebelasting en de inhoud van de opleiding, zodat ze van tevoren weten waar ze aan beginnen en de thans hoge uitval in met name de eerste studiejaar zal kunnen afnemen.

Het auditteam is zeer te spreken over de specifiek voor de opleiding TP ingerichte, goed geoutilleerde 'testotheek' waar studenten psychologische testen kunnen lenen, die zij voor onderwijsopdrachten nodig hebben.

Studenten, alumni en werkveld zijn enthousiast over de opleiding.

Standaard 3: voldoende

De opleiding toetst en beoordeelt op een valide en betrouwbare wijze of de studenten de tussen- en einddoelen hebben bereikt. De verschillende vormen van de toetsen, zoals multiple-choice, vaardigheidstoetsen, casustoetsen, professioneel producten, reflectieverslagen en vormen van co-, peer- en zelfassessments, sluiten aan bij de competenties, het gestelde competentieniveau, de lesstof en de gestelde beoordelingscriteria.

De opleiding kent verschillende mechanismen om de validiteit en betrouwbaarheid te borgen, waaronder het zogenoemde 'vier-ogenbeleid' bij het opstellen van de toetsen, bij assessments en het beoordelen van stage- en eindproducten. Binnen de verschillende geledingen van de opleiding voeren de docenten ook regelmatig overleg met elkaar over de (eigen) beoordeling van de toetsen, waardoor de interbeoordelaarsbetrouwbaarheid toeneemt.

Het gerealiseerde niveau van de studenten is duidelijk hbo-bachelorniveau. Dat blijkt onder meer uit de tussenproducten en de afstudeerverslagen. In de afstudeerverslagen hebben de studenten aan de hand van de theorie (literatuurstudie) en onderzoek een antwoord gezocht en gevonden op hun onderzoeksvraag. Uit de reflecties die de studenten hebben gegeven op hun eigen leerproces, blijkt dat zij gedurende de opleiding hun onderzoeksvaardigheden steeds verder hebben ontwikkeld. De vertaling van de onderzoeksvraag in psychologietermen miste het auditteam echter nog in veel van de door hem bestudeerde afstudeerverslagen.

Dat is nog een punt, waaraan ook de docenten meer aandacht moeten besteden in de begeleiding en beoordeling.

Over de wijze waarop afgestudeerden na de opleiding TP functioneren in de praktijk was ten tijde van de audit nog niet veel te zeggen, daar de eerste studenten net waren afgestudeerd. Het auditteam heeft geconstateerd dat het werkveld enthousiast is over hetgeen de studenten tot nu toe hebben laten zien c.q. voor hen hebben uitgevoerd via bijvoorbeeld stage- en afstudeeropdrachten.

Algemene conclusie:

Het auditteam is van oordeel dat de kwaliteit van de opleiding Toegepaste Psychologie van de Hanzehogeschool Groningen over het geheel voldoende is.

27 juni, 2011

drs. G.J. Stoltenborg,
voorzitter

G.C. Versluis,
secretaris

3. KARAKTERISTIEK VAN DE OPLEIDING

Hanzehogeschool Groningen, Fontys Hogescholen te Tilburg en de Hogeschool Leiden hebben als eerste hogescholen het initiatief genomen een opleiding Toegepaste Psychologie (TP) te ontwikkelen op hbo-niveau. In 2006 hebben deze drie hogescholen gezamenlijk een verzoek ingediend voor een toets nieuwe opleiding. Naar aanleiding daarvan heeft de NVAO de opleidingen geaccrediteerd.

De opleiding TP in Groningen is in februari 2007 van start gegaan en in februari 2011 is de eerste lichting studenten afgestudeerd. De opleiding is nog steeds in ontwikkeling en het programma wordt waar nodig aangepast. Management, docenten, lectoren en vertegenwoordigers van het werkveld besteden daar veel aandacht aan. Belangrijk aandachtspunt is en blijft het antwoord op de vraag wat een afgestudeerd toegepast psycholoog concreet gaat doen. In overleg met het werkveld en de andere opleidingen TP ontstaat daarover steeds meer duidelijkheid; zeker nu de eerste afgestudeerden op de arbeidsmarkt aan de slag zijn gegaan.

De ambitie van de opleiding is haar studenten op hoog niveau toe te rusten met praktische kennis, vaardigheden en attitudes op psychologisch vakgebied, zodat zij na afloop van hun studie als toegepaste psycholoog een plek op de arbeidsmarkt kunnen vinden en zich daarna op hun vakgebied verder kunnen ontwikkelen. De afgestudeerde toegepast psycholoog kenmerkt zich door een praktische inslag en bezit concrete instrumenten die in de praktijk direct ingezet worden, zoals specifieke assessmentvaardigheden, onderzoeks- en gesprekstechnieken.

De opleiding richt zich op kennis over gedrag van mensen en het observeren, bestuderen, beoordelen en het beïnvloeden daarvan. Op basis van de drie landelijk vastgestelde kerncompetenties 'beïnvloeden van gedrag', 'beoordelen van gedrag' en 'onderzoeken' richt de opleiding zich op de volgende beroepsrollen:

- gedragsbeoordelaar;
- gedragsbeïnvloeder in de rol van coach, trainer of voorlichter;
- praktijkgerichte onderzoeker.

De leergebieden zijn aan de hand van de drie kerncompetenties als volgt samengesteld:

- gedragsbeoordelen: de student leert psychologisch-diagnostisch onderzoek op te zetten en uit te voeren. Hier valt het inventariseren, analyseren en interpreteren van gedragsvraagstukken onder;
- gedragsbeïnvloeden: de student leert ontwikkel-, leer- en/of veranderbehoeften vaststellen en een traject gericht op het verbeteren van het functioneren uit te voeren. Deze verbetering kan bestaan uit het vergroten van de inter- en intrapersonlijke vaardigheden. Het traject bestaat bijvoorbeeld uit: coaching, training of voorlichting;
- onderzoeken: de student leert praktijkgericht onderzoek op te zetten en uit te voeren en weet bestaand onderzoek van wetenschappelijk opgeleide psychologen te gebruiken voor vraagstukken in de praktijk.

De opleiding TP van Hanzehogeschool Groningen kiest voor drie inhoudelijke gebieden van de psychologie die zichtbaar worden in de leerlijnen binnen het programma en overeenkomen met de werkterreinen² waarvoor studenten worden opgeleid:

- Arbeids- en Organisationspsychologie;
- Gezondheidspsychologie;
- Jeugdpsychologie.

De werkterreinen 'Maatschappelijke participatie en veiligheid' en 'Intermenselijke relaties', die deel uitmaakten van de eerste opzet van de TP opleidingen, komen niet meer apart aan bod, maar zijn in de Groningse opleiding TP geïntegreerd in de drie andere werkterreinen. Het werkterrein 'Consument en maatschappij' is in de noordelijke regio relatief klein. TP Groningen heeft ervoor gekozen dit werkterrein niet langer aan bod te laten komen in het curriculum van de eerste twee leerjaren. Op dit moment ontwikkelt de opleiding met twee andere opleidingen van Hanzehogeschool een minor 'Consumentgedrag', waar de student voor kan kiezen in het derde of vierde studiejaar.

Op grond van de ervaringen in de afgelopen jaren, zijn in het programma voor het eerste en tweede jaar verbeteringen doorgevoerd. Nu voor het eerst het totale studieprogramma is uitgevoerd, evalueert en verbetert de opleiding het gehele curriculum.

De opleiding biedt extra uitdaging aan studenten die uitblinken. Hiervoor geselecteerde studenten kunnen sinds augustus 2008 een honoursprogramma volgen van 30 extra studiepunten. Een andere mogelijkheid is het uitvoeren van een topstage bij een gerenommeerde instelling of bedrijf of een studentassistentenschap. Studenten die dit willen, moeten hiervoor solliciteren.

De opleiding kent geen lectoraat met de brede titel Toegepaste Psychologie, maar participeert in een zevental lectoraten van de Hanzehogeschool: 'Rehabilitatie', 'Integraal Jeugdbeleid', 'Leren en Gedrag', 'Arbeidsparticipatie', 'Duurzaam HRM-beleid', 'Professionele Excellentie' en 'Transparante Zorgverlening'. Docenten van de opleiding Toegepaste Psychologie zijn bij deze lectoraten werkzaam als onderzoeker en studenten van de opleiding voeren opdrachten uit ten behoeve van de verschillende lectoraten.

De verschillende lectoraten zorgen ook voor een eigen, Groningse inkleuring van het programma. Zo kunnen Groningse studenten TP zich ontwikkelen tot deskundigen op het gebied van arbeidsparticipatie en rehabilitatie door inbreng van de lectoraten 'Duurzaam HRM-beleid', Integraal Jeugdbeleid, Leren en Gedrag en 'Arbeidsparticipatie' in modulen en minoren.

De opleiding heeft de ambitie zich als expertise-instituut te profileren op het terrein van praktische vaardigheden rond gedragsbeïnvloeding (leerwerkplaatsen) en praktijkgericht onderzoek (kennismarktplaatsen). In de leerwerkplaatsen die de opleiding nu opzet, krijgen studenten de mogelijkheid expliciet te oefenen in vaardigheden als trainen, coachen en informeren.

De 'pilot' kennismarktplaats heeft als doel de vele invalshoeken voor toegepaste psychologie in het werkveld te benutten door o.a. nieuwe onderzoeksdomeinen te ontginnen en steeds meer opdrachten uit te voeren voor het werkveld.

---

² *Arbeids- en Organisationspsychologie*: (personeel- en organisatie)beleidsmedewerker, trainer, adviseur recruitment en selectie, intercedent, reïntegratieconsulent, loopbaanadviseur, coach, begeleider bij implementatietrajecten, preventiemedewerker.

Gezondheidspsychologie: gezondheidsvoorlichter, gezondheidsbevorderaar, implementatiemedewerker, begeleider bij chronisch ziekten en hun familie, stresscoach, etc

Jeugdpsychologie: functies bij schoolbegeleidingsdienst, rollen gericht op diagnostiek, begeleiding en training binnen scholen en jeugdhulpverlening.

De opleiding wordt aangeboden in de voltijd variant. De opleiding verkent op dit moment de mogelijkheden voor een deeltijdopleiding en de ontwikkeling van een professionele masteropleiding Toegepaste Psychologie.

De opleiding hanteert een numerus fixus van 180 studenten, ten einde de afgestudeerde toegepast psychologen gedoseerd op de arbeidsmarkt te brengen.

4. OORDELEN PER STANDAARD

Beoogde eindkwalificaties

Standaard 1

De beoogde eindkwalificaties van de opleiding zijn wat inhoud, niveau en oriëntatie geconcretiseerd en voldoen aan internationale eisen.

Toelichting NVAO: De beoogde eindkwalificaties passen wat betreft niveau (bachelor–master) en oriëntatie (hbo–wo) binnen het Nederlands kwalificatieraamwerk. Zij sluiten bovendien aan bij de actuele eisen die in internationaal perspectief vanuit het beroepenveld en het vakgebied worden gesteld aan de inhoud van de opleiding.

Bevindingen

De beoogde eindkwalificaties

De beoogde eindkwalificaties zijn ontleend aan het landelijke TP-profiel. Omdat de hbo-opleidingen TP nieuw waren voor Nederland en zich nog nader moesten bewijzen in de praktijk, hebben de opleidingen van de drie hogescholen samen met het werkveld veel overleg gevoerd over de kennis en vaardigheden waarover de hbo-psycholoog moet beschikken en de rollen/beroepen die hij zou kunnen vervullen. Nieuwe aanbieders van een opleiding TP van andere hogescholen sloten zich bij deze overleggen aan.

De acht kerncompetenties waarvan de opleidingen bij de start in 2007 waren uitgegaan, zijn in december 2009 vereenvoudigd tot de volgende drie:

- beoordelen van gedrag;
- beïnvloeden van gedrag, met de deelcompetenties begeleiden & coachen, trainen, voorlichten;
- onderzoeken.

Naast de drie kerncompetenties hebben de opleidingen in hun profiel drie generieke competenties beschreven, die de student gedurende zijn opleiding moet ontwikkelen:

- interdisciplinair en internationaal samenwerken;
- professionaliseren;
- adviseren.

(Voor een uitgebreidere beschrijving van de competenties zie bijlage II)

Over deze competenties moet de student in de drie hiervan afgeleide beroepsrollen gedragsbeoordelaar, gedragsbeïnvloeder en praktijkgericht onderzoeker, beschikken.

De opleiding TP van Hanzehogeschool heeft aan het landelijke profiel een eigen inkleuring gegeven door expliciet te kiezen niet langer op te leiden voor zes werkterreinen, maar te kiezen voor de volgende drie: Arbeids- en Organisationspsychologie, Gezondheidspsychologie en Jeugdpsychologie. De werkterreinen 'Maatschappelijke participatie en veiligheid' en 'Intermenselijke relaties' komen geïntegreerd aan bod in de andere drie werkterreinen. Het werkterrein 'Consument en maatschappij' is in de noordelijke regio vrij klein en de opleiding heeft besloten hieraan geen aandacht te besteden in het basisprogramma. Het auditteam acht het een verstandige keuze dat de opleiding nu meer focust.

De opleiding TP van Hanzehogeschool Groningen heeft de kerncompetenties, deelcompetenties en generieke competenties nader gedefinieerd en uitgewerkt in meetbare indicatoren. Ook heeft de opleiding in samenwerking met het werkveld op heldere wijze het startbekwaamheidsniveau voor de competenties beschreven, als concretisering van de Dublin Descriptoren en het Europees kwalificatieraamwerk. Voorbeeld hiervan voor de competentie 'Beoordelen van gedrag':

1. Beoordelen van gedrag	
Assessen	
Definitie:	Het zelfstandig en op methodische wijze informatie verzamelen en daarmee tot een oordeel komen over gedrag. Het inventariseren, analyseren en interpreteren van gegevens in relatie tot gedragsvraagstukken van individuen, groepen en groeperingen in de samenleving. De gehanteerde methoden betreffen observatie, diagnostische gespreksvoering, psychologisch onderzoek met behulp van gestandaardiseerde en gevalideerde methoden en instrumenten en dossieronderzoek.
Startbekwaamheidsniveau:	De TP'er kan de volgende taken zelfstandig uitvoeren: <ul style="list-style-type: none"> - bij een afgebakend vraagstuk: <ul style="list-style-type: none"> • testopzet maken passend bij de vraagstelling • testuitslagen interpreteren • gangbare tests afnemen - werken binnen algemene methodieken en rapportagestijlen <p>De volgende taken vinden plaats onder supervisie:</p> <ul style="list-style-type: none"> - het verhelderen van een complexe of onduidelijke vraag; - het formuleren van conclusies; - de rapportage; - bijstellen van een ingezet assessment; - de inzet van multiële methodes en de integratie van testbatterijen; - het maken van een keuze uit algemene methodieken en rapportagestijlen.

Het auditteam is van oordeel dat de opleiding er voor heeft gezorgd, dat de competenties voldoen aan de eisen van een hbo-bachelor, door de koppeling van de competenties aan de Dublin Descriptoren en het Europees kwalificatieraamwerk.

Naast de competenties besteedt de opleiding aandacht aan een stevige basis aan conceptuele kennis van de psychologie. Sterk is dat de opleiding TP zich voor de 'body of knowledge' baseert op de internationaal erkende standaard van the British Psychological Society, omdat er voor Nederland geen kader is waarin het kennisdomein van de psychologie is beschreven.

Het auditteam heeft geconstateerd, dat de opleiding van Hanzehogeschool Groningen inmiddels op basis van ervaring en overleg met het werkveld welbewust een aantal van deze kenniseisen heeft aangepast aan wat een toegepaste psycholoog moet weten. Zo stelt de opleiding, dat complexe kwalitatieve en statistische analysetechnieken niet behoren tot het kennisdomein van de toegepast psycholoog. Het auditteam acht het van belang, dat de opleiding deze keuze verantwoordt in haar visie op de toegepast psycholoog. (Zie hieronder)

Het auditteam acht het terecht dat de opleiding TP 'onderzoeken' tot een van de kerncompetenties heeft verklaard. Het auditteam heeft geconstateerd, dat de opleiding door het hele programma heen aandacht besteedt aan onderzoeksuitvoering. (Zie daarover standaard 2).

Het auditteam is van oordeel dat de opleiding nog een slag moet maken, te beginnen met het verder concretiseren wat het verschil is tussen de wo psycholoog en de hbo toegepast psycholoog op het gebied van methoden en technieken. Daarbij moet zij voortbouwen op hetgeen ze in het visiestuk 'Uitgangspunten bij praktijkgericht onderzoek bij TP' al heeft beschreven.

Daarmee zorgt de opleiding er mede voor dat de eisen met betrekking tot het psychologische gehalte (theorie en methodologie/statistiek) waaraan het onderzoek moet voldoen helder worden voor alle betrokkenen en TP een duidelijke eigen positie krijgt als autonoom vakgebied. Voor de opleiding en ook voor het werkveld is dit nog een zoektocht, zo is het auditteam tijdens de gesprekken gebleken.

Internationale eisen

Bij de opzet van de opleiding hebben de drie hogescholen tevens gekeken naar en zich laten inspireren door opleidingen (Toegepaste) Psychologie in het buitenland waaronder Vlaanderen en Engeland. Zoals al hierboven beschreven baseren de opleidingen zich op de 'body of knowledge' uit Engeland. Met Vlaanderen en inmiddels ook met Zwitserland, waar opleidingen TP al langer bestaan, heeft de opleiding regelmatig contact en er vinden geregeld uitwisselingen plaats van docenten en studenten. (Zie daarover meer onder standaard 2).

Het auditteam is van oordeel dat de opleiding er adequaat voor zorgt dat studenten die kennis en vaardigheden ontwikkelen, die ze nodig hebben om in een internationale context te kunnen functioneren.

Contacten met de Universiteit Groningen

Het auditteam constateert, dat de opleiding regelmatig overlegt met de Universiteit Groningen over aansluiting op het universitair onderwijs en over de eigen oriëntatie van de hbo-opleiding. Dat acht het auditteam mede in het licht van hetgeen hier boven al is beschreven, van wezenlijk belang.

Contacten met het werkveld

De opleidingen TP hebben een Landelijke Adviesraad Toegepaste Psychologie (LAR-TP) ingesteld, waarin vertegenwoordigers van het werkveld structureel betrokken worden bij de opleidingen. Zij brengen aan alle huidige hbo-opleidingen TP adviezen uit t.a.v. de legitimering, actualiteit en kwaliteit van de opleidingen. Het auditteam acht het essentieel dat het werkveld nauw betrokken is en blijft bij de opleidingen. Omdat de opleidingen TP nog maar recent van start zijn gegaan, is het van essentieel belang dat zij van het werkveld kunnen vernemen hoe studenten en afgestudeerden functioneren als hbo-psycholoog in de praktijk en over welke competenties, kennis en vaardigheden zij moeten beschikken voor het uitvoeren van de werkzaamheden.

Om aan te sluiten op de actuele behoeften in de regio onderhoudt de opleiding TP van Hanzehogeschool nauw contact met vertegenwoordigers vanuit het omliggende werkveld. De afgelopen jaren heeft de opleiding aantoonbaar gewerkt aan netwerkvorming en onder meer met leden van de Werkveldadviescommissie overlegd over de competenties en het daaruit voortvloeiende programma. Het werkveld is betrokken geweest bij de ontwikkeling van de onderwijsonderdelen die samen opleiden tot het eindniveau zoals onder andere de stage en het afstudeertraject.

Het auditteam heeft geconstateerd, dat de competenties, gewenste kennis en vaardigheden in overeenstemming zijn met wat het landelijke en regionale werkveld wenst. Uit de gesprekken met vertegenwoordigers uit het werkveld tijdens de audit kwam naar voren, dat zij tevreden zijn met de opzet en de inhoud van de opleiding in drie stromen/werkvelden. (Zie daarover meer onder standaard 2).

Het auditteam acht het belangrijk dat de opleidingen TP gehoor hebben gegeven aan de aanbeveling van de vorige visitatiecommissie met betrekking tot het contact leggen met het Nederlands Instituut van Psychologen (NIP). Op landelijk niveau vinden periodiek overleggen met het NIP plaats om de positionering van de hbo- afgestudeerde t.o.v. de wo-afgestudeerde helder te houden.

Voor zowel de afgestudeerden zelf als de werkgevers essentieel: wat kan men wel en niet verwachten van een toegepast psycholoog, welke bevoegdheden krijgt de toegepast psycholoog en voor welke handelingen moet hij werken onder supervisie.

Weging en Oordeel: goed

Het auditteam is van oordeel dat de zes competenties en de geformuleerde basiskennis in overeenstemming zijn met de eisen die het Nederlandse en internationale werkveld stelt aan toegepast psychologen. De uitwerkingen van de competenties op startbekwaamheidsniveau weerspiegelen het hbo-bachelorniveau.

Dat de eindkwalificaties, de kennis en vaardigheden waarop de opleiding zich richt, nog niet volledig uitgekristalliseerd zijn en nog aanscherping behoeven, acht het auditteam inherent aan een nieuwe opleiding. Het auditteam heeft er evenwel vertrouwen in dat dit in orde komt, daar de opleiding alert inspeelt op inzichten die ontstaan nu de opleiding 'draait' en studenten in de praktijk aan de slag gaan. Dit acht het auditteam een sterk punt. Met het werkveld onderhoudt de opleiding hierover nauw contact en daar waar nodig heeft de opleiding al aanpassingen gedaan of gaat zij die op korte termijn doen. Daarom acht het auditteam een oordeel 'goed' voor deze standaard op zijn plaats.

Onderwijsleeromgeving

Standaard 2: Het programma, het personeel en de opleidingsspecifieke voorzieningen maken het voor de instromende studenten mogelijk de beoogde eindkwalificaties te realiseren.

Toelichting NVAO: De inhoud en vormgeving van het programma stellen de toegelaten studenten in staat de beoogde eindkwalificaties te bereiken. De kwaliteit van het personeel en van de opleidingsspecifieke voorzieningen is daarbij essentieel. Programma, personeel en voorzieningen vormen een voor studenten samenhangende onderwijsleeromgeving.

Bevindingen

Inhoud en vormgeving programma

Koppeling competenties – programma

Het auditteam constateert, dat de opleiding de verschillende modules die in de verschillende leerjaren aan bod komen, heeft gekoppeld aan de drie kerncompetenties en de drie generieke competenties. Voor elke competentie heeft de opleiding toetsbare criteria geformuleerd.

Een voorbeeld hiervan:

competentie	criteria
2. Beïnvloeden van gedrag	<ul style="list-style-type: none"> ▪ De situatie is adequaat en op basis van psychologische vakkennis geanalyseerd; ▪ De interventie is afgestemd op de vraag van de opdrachtgever en/of het gewenste gedrag van de doelgroep of cliënt in verschillende contexten; ▪ Het ontwerp van de interventie is goed onderbouwd en op basis van psychologische inzichten; ▪ De gesprekstijl/ omgangsvorm sluit aan bij de doelgroep; ▪ Er is methodisch en doelgericht gewerkt; ▪ Het interventieplan, het draaiboek en de verslaglegging zijn systematisch, de keuzes en aanbevelingen worden verantwoord

Uit de analyse van de studiehandleidingen blijkt, dat de opleiding aan de ontwikkeling van elke competentie regelmatig aandacht besteedt. De student moet elke competentie op een steeds hoger niveau beheersen. In elke studiehandleiding heeft de opleiding duidelijk vermeld aan welke competenties de studenten in de betreffende module werken en op welke specifieke leerdoelen de opleiding zich richt. Zo staan bijvoorbeeld in de module 'Maatschappelijke participatie en veiligheid' (2e studiejaar) de competenties 'adviseren, praktijkgericht onderzoeken, professionaliseren en samenwerken' centraal en moeten de studenten aan het einde van de module voor 'adviseren' het volgende doel bereikt hebben:

- op basis van probleemanalyse en het toepassen van één of meer psychologische theorieën een betrouwbaar en realistisch advies kunnen formuleren voor een niet al te complex, bestaand praktijkprobleem.

Opzet en inhoud van het programma

Zoals al in de inleiding is beschreven heeft de opleiding TP van Hanzehogeschool Groningen gekozen voor drie inhoudelijke gebieden van de psychologie die in drie leerlijnen aan de orde komen:

- Arbeids- en Organisationspsychologie;
- Gezondheidspsychologie;
- Jeugdpsychologie.

Deze drie gebieden zijn tevens de drie werkerreinen waar de opleiding van Groningen zich op richt.

Daarnaast heeft de opleiding het programma gestructureerd aan de hand van een conceptuele leerlijn, waarin basiskennis (de 'body of knowledge') aan bod komt, een vaardighedenleerlijn met practica en trainingen en een integrale leerlijn waarin de studenten werken aan opdrachten in een projectstructuur en waarin zij hun kennis en vaardigheden moeten toepassen.

Het auditteam is van oordeel dat de opleiding op bovengenoemde wijze zorgt voor een duidelijke samenhang in het programma.

Voor de verwerving van de 'body of knowledge' maakt de opleiding gebruik van actuele en relevante literatuur op hbo-bachelor niveau. Een aantal belangrijke standaardwerken over Psychologie en onderzoek doen maakt deel uit van de verplichte literatuur. Het aantal Engelse boeken op de verplichte literatuurlijst van de opleiding is niet hoog (meer). In een enkel geval is op een later moment voor Nederlandse literatuur gekozen omdat deze beter aansluit bij de context in de praktijk van de toegepaste psycholoog. Een belangrijk Engelstalig handboek uit het eerste jaar is recent door de uitgever in het Nederlands vertaald. Wel gebruiken de docenten in hun lessen regelmatig Engelstalige artikelen en moeten de studenten bij het uitwerken van hun opdrachten Engelstalige literatuur raadplegen. Ook kent de opleiding het verplichte programma 'intieme relaties' dat volledig bestaat uit het lezen en presenteren van (Engelstalige) wetenschappelijke artikelen.

Het auditteam is van mening, dat de opleiding blijvend aandacht moet besteden aan het gebruik van Engelstalige literatuur en studenten TP moet trainen informatie in het Engels te lezen en te begrijpen, omdat belangrijke publicaties over Psychologie veelal in het Engels verschijnen.

Het auditteam constateert dat de opleiding binnen het programma voldoende mogelijkheden biedt voor differentiatie/specialisatie. In het derde of vierde studiejaar kiezen studenten een minor van 29 ec en een verdiepingsprogramma van 30 ec.

Aansprekende minoren voor TP studenten zijn:

- 'Loopbaancoaching & Recruitment' en 'HRM2010' bij de opleiding Personeel en Arbeid voor diegenen die willen gaan werken als toegepaste arbeids- en organisatiepsycholoog;
- de mogelijkheid het eerste semester van de TOP PABO te volgen voor diegenen die later bij een schoolbegeleidingsdienst willen gaan werken.

Voor studenten die willen doorstuderen, bestaat er een schakelprogramma aan de Universiteit Groningen. Tegenwoordig zijn alleen hbo-afgestudeerden van Toegepaste Psychologie toelaatbaar. Dit schakelprogramma is voorwaarde voor toelating tot de master Psychologie van de Rijkuniversiteit Groningen. Twee van de alumni die het auditteam sprak, volgen nu dit schakelprogramma.

Naast de mogelijkheid te kiezen uit het aanbod van de hogeschool, kunnen studenten TP ook minoren of losse vakken aan een andere buitenlandse hogeschool/universiteit voor toegepaste wetenschap gaan volgen in bijvoorbeeld Vlaanderen of Zürich. Zo had een van de studenten die het auditteam sprak recent een half jaar gestudeerd aan de opleiding Toegepaste Psychologie aan Lessius Hogeschool in Antwerpen.

Als studenten al een andere relevant hbo-opleiding hebben afgerond, kunnen ze vrijstelling vragen voor de minor. Zo sprak het auditteam bijvoorbeeld een studente die al een hbo-diploma logopedie had behaald en die om deze reden voor de minor vrijstelling had gekregen.

Borging dat de minorkeuze past bij het eigen ontwikkelingsplan van de student, gebeurt door elke student zijn keuze voor de minor te laten motiveren in een gesprek met de Studieloopbaanbegeleider (SLB-er).

Bij de specialisaties (verdiepingsprogramma) kiezen de studenten verplicht één van de hierboven genoemde drie werkterreinen, waarin ze zich gedurende een half jaar extra willen verdiepen. Een tweede verdieping in plaats van een minor volgen, behoort tot de mogelijkheden.

Het auditteam constateert, dat de opleiding zorgt dat de studenten voldoende ervaring kunnen opdoen om de vereiste competenties te verwerven. Zo creëert de opleiding binnen de hogeschool en daarbuiten mogelijkheden voor studenten om frequent te oefenen om de vaardigheden trainen, coachen en voorlichten binnen de competentie 'Beïnvloeden van gedrag' te leren beheersen. Voorbeelden hiervan zijn:

- de hogerejaars studenten moeten trainingen verzorgen aan de propedeusestudenten TP door een workshop te geven als onderdeel van het mentoraat;
- bij het Instituut voor Sportstudies geven de studenten TP vaardigheidstrainingen.

Dat de opleiding bezig is een leerwerkplaats op te zetten, waarin studenten de mogelijkheid krijgen nog meer te oefenen, spreekt het auditteam aan. Studenten kunnen daar bijvoorbeeld gedragstrainingen voor externen uitvoeren, studenten van de hogeschool met functiebeperkingen begeleiden en coachen, assen in het kader van bijvoorbeeld 'skills audits voor omgaan met agressie' en assen bij onderwijstoetsen of bij toelating.

Ook voor het verwerven van de competentie 'Praktijkgericht onderzoeken' biedt de opleiding studenten de mogelijkheid frequent te oefenen in het doen van onderzoek. Zie daarover onder het kopje 'onderzoek'.

De lectoraten waar de opleiding mee verbonden is zorgen voor eigen inkleuring van het Groningse TP programma. Docenten die ook werken als onderzoeker zijn verantwoordelijk voor die delen van het curriculum waar hun onderzoek en expertise over gaat. Deze docent/onderzoeker borgt dat de expertise en feedback van de lector en het lectoraat in de ontwikkeling en uitvoering van het onderwijs geïntegreerd is. Zo is bijvoorbeeld de inhoud van leerlijn Toegepaste Arbeids- en Organisationspsychologie mede gevoed door de lectoraten 'Duurzaam HRM-beleid' en 'Arbeidsparticipatie'. In het onderwijsprogramma voeren studenten interviews met werkzoekenden. De uitkomsten worden gebruikt in een onderzoeksproject van het lectoraat arbeidsparticipatie. Zo worden de studenten in staat gesteld zich te ontwikkelen tot deskundigen op het gebied van arbeidsparticipatie.

Een ander voorbeeld is de inbreng van het lectoraat 'Rehabilitatie' voor de leerlijn Gezondheidspsychologie. Studenten profiteren van de expertise die in de loop van de jaren binnen de hogeschool is opgebouwd op dit terrein en kunnen zich aan de hand van wat reeds onderzocht is, ontwikkelen tot deskundigen op het gebied van rehabilitatie. Studenten leren in de lessen ontwikkelingsgericht te begeleiden en een positieve bijdrage te leveren aan het zelfstandig functioneren van individuen, zoals dak- en thuislozen, verslaafden, ouderen.

Het auditteam acht het van belang dat de lectoren het wetenschappelijke geweten van de opleiding TP laat zijn. De opleiding heeft de senior onderzoekers verantwoordelijk gemaakt voor de onderzoeksleerlijn van deze hbo- bachelor. De opleiding vraagt de lectoren regelmatig expliciet om feedback op de opzet en inhoud van haar programma.

Het auditteam beoordeelt de opzet en inhoud van het programma zoals dat nu wordt uitgevoerd als adequaat. Het auditteam heeft geconstateerd, dat de opleiding sinds de start in 2007 steeds kritisch is blijven kijken naar haar programma. Zo heeft de opleiding verbeteringen aangebracht in het programma voor het eerste en tweede studiejaar. Nu voor het eerst het totale studieprogramma is uitgevoerd, evalueert en verbetert de opleiding het curriculum.

Onderzoek

Het auditteam constateert, dat het aanleren van een onderzoeksmatige houding met name in de projecten van de integrale leerlijn aan de orde komt. De projecten zijn onderdeel van de doorlopende leerlijn 'Onderzoek' waarin ook in ieder studiejaar modules specifiek zijn gewijd aan allerlei aspecten van onderzoek. Zo staan bijvoorbeeld in het eerste studiejaar modules over Onderzoek en statistiek, SPSS, Observeren en Interviewen geprogrammeerd.

Deze basisprogramma's worden in de daaropvolgende studie jaren verder verdiept en aangevuld met nieuwe leerstof. De studenten oefenen daarbij ook het uitvoeren van begin tot eind van een onderzoek aan de hand van een onderzoeksvraag naar eigen keuze. Dit laatste spreekt de studenten zeer aan, want zij voelen zich hierdoor nauw betrokken bij het onderwerp.

Het sluitstuk van de doorlopende leerlijn is de afstudeerfase, waarin de studenten een beroepsproduct ontwikkelen dat ze onderbouwen door middel van gericht onderzoek. Alle onderzoeksvaardigheden waarin de studenten tijdens hun opleiding zijn getraind kunnen hierin terug komen. Zo voerden twee studenten in 2010 een onderzoek uit voor een middelbare school voor leerlingen met combinaties van gedragsproblemen, sociaal-emotionele problemen en/of leerachterstanden in Groningen. Ze wilden inzicht krijgen in de succes- en faalfactoren voor leerlingen bij het doorlopen van het eerste jaar op deze school en onderzoek doen naar de sterke en nog te verbeteren punten in het intakebeleid, de begeleiding en het schakelbeleid naar een andere vorm van onderwijs. Ze pasten hierbij een scala aan kwantitatieve en kwalitatieve onderzoeksmethoden toe. Het resultaat was een adviesrapport aan de opdrachtgever, de school.

Zoals al onder standaard 1 is beschreven moet de opleiding nu verder concretiseren wat zij verstaat onder praktijkgericht onderzoek van de toegepast psycholoog en daarvan een vertaling maken naar het programma. De balans tussen theorie en onderzoek en de mate waarin hbo-studenten TP werken aan complexere analysetechnieken moet hierin een concrete uitwerking krijgen.

Het auditteam is van oordeel dat de lectoren meer dan nu gebeurt, betrokken moeten worden bij het praktijkonderzoek/toegepast onderzoek binnen de opleiding TP. Zij moeten daarbinnen een meer integrerende rol gaan spelen. Op dit moment bieden zij studenten mogelijkheden voor het uitvoeren van onderzoekopdrachten. Opleiding en lectoraten hebben de afspraak om de komende jaren het aantal projecten waarin studenten participeren te laten groeien. Een goed voorbeeld daarvan is een student die als onderzoeksassistent aan het werk is gegaan bij het lectoraat 'Integraal Jeugdbeleid'. Zij doet samen met een senior onderzoeker onderzoek naar de voor- en vroegschoolse educatie (VVE) in Groningen. Daarnaast zijn op dit moment nog 5 à 6 studenten actief bij onderzoeken. Het auditteam zou het sterk vinden als steeds meer studenten deelnemen aan het onderzoek van lectoraten.

Uitsluitend docenten met een wo opleiding en eigen ervaring in onderzoek worden ingezet bij het begeleiding van studenten in onderzoek. Zij kunnen de studenten hierin dus adequaat begeleiden.

De pilot 'kenniswerkplaats' bij TP, die als doel heeft de vele invalshoeken voor toegepaste psychologie in het werkveld te benutten, vindt het auditteam interessant. In deze werkplaats worden o.a. nieuwe onderzoeksdomeinen ontgonnen die aansluiten bij het curriculum. Op basis van kennis worden er nieuwe producten, diensten en processen ontwikkeld. Tevens genereert dit nieuwe onderzoekopdrachten voor de opleiding. Daarnaast ontstaat de mogelijkheid dat studenten, docenten en lectoren voortgaan op (afstudeer)onderzoeken die eerder plaatsvonden.

Leren in interactie met de beroepspraktijk

Voor het kunnen ontwikkelen van de vereiste competenties is het essentieel dat het (regionale) werkveld betrokken is bij de opleiding. Het werkveld biedt de studenten de mogelijkheid praktijkervaring op te doen door bijvoorbeeld te participeren in projecten, stage te lopen of een afstudeeropdracht uit te voeren in de organisatie.

Al vroeg in de opleiding voeren de studenten opdrachten uit voor (externe) opdrachtgevers in de regio. Jaarlijks brengt een groot aantal opdrachtgevers realistische vraagstukken in. Studenten gaan daarmee aan de slag en leveren een advies(product) en geven daarvoor een presentatie aan de opdrachtgever. Zo hebben studenten bijvoorbeeld in opdracht van het assessmentbureau ORGA een studiekeuzevragenlijst ontwikkeld, waarbij het proces voor het ontwikkelen van studiekeuze is meegenomen.

Een ander voorbeeld is een opdracht die studenten uitvoerden voor de coördinator topsport van de hogeschool. Studenten hebben aan de hand van literatuurstudie de competenties van topsporters in kaart gebracht en gezorgd voor een methode/instrumentarium waarmee de bouwstenen van deze competenties gemeten kunnen worden.

In het derde of vierde studiejaar loopt de student gedurende één semester stage. Tijdens deze stage moet hij ook een stageopdracht uitvoeren. Zo moeten de studenten bijvoorbeeld een voorlichting of training ontwerpen voor een bepaalde doelgroep, een onderzoek doen naar de tevredenheid van medewerkers, een interventie uitvoeren en evalueren, kinderen of volwassenen in een bepaalde context observeren, assessen of beoordelen.

De opleiding stelt duidelijke eisen aan de stageplek. De student moet er zijn psychologische competenties kunnen ontwikkelen. De student, die de stageplek zelf uitzoekt, moet kunnen beargumenteren wat hij als toegepast psycholoog kan toevoegen binnen de organisatie/instelling.

De opleiding heeft inmiddels een flink netwerk binnen het werkveld opgebouwd, waaraan zowel docenten van de opleiding als studenten hebben bijgedragen. Uit de gespreksverslagen van overleggen met o.a. de Werkveldadviescommissie en het gesprek tijdens de audit met vertegenwoordigers van het werkveld blijkt, dat de opleiding goed luistert naar signalen vanuit het veld en daar in het programma adequaat op in speelt.

De internationale dimensie

Het auditteam constateert, dat de opleiding op verschillende manieren zorgt dat studenten en docenten op de hoogte zijn van internationale ontwikkelingen. Binnen het programma besteedt de opleiding aandacht aan thema's als diversiteit, cross-culturele psychologie en interculturele vaardigheden. Ook organiseert de opleiding een internationale, exchange week en kunnen studenten stage en onderwijs volgen in het buitenland. Zo kunnen studenten, zoals hierboven al is beschreven, hun minor bijvoorbeeld invullen met een half jaar studie aan een opleiding Toegepaste Psychologie die hogescholen in Vlaanderen bieden. Ook komen er studenten uit het buitenland (Duitsland en Vlaanderen) naar de opleiding om bijvoorbeeld de verdieping A&O te volgen.

De Nederlandse opleidingen TP hebben met de Vlaamse opleidingen TP een samenwerkingsovereenkomst gesloten over samenwerking tussen docenten en studentuitwisseling. Daarnaast heeft de opleiding van Groningen een groeiende relatie met het instituut 'Angewandte Psychologie' van de Zürcher Hochschule für Angewandte Wissenschaften in Zwitserland. Beide samenwerkingsverbanden bieden studenten en docenten mogelijkheid zicht te krijgen op de praktijk van de toegepast psycholoog in het buitenland. Ook bezoeken docenten die werkzaamheden verrichten in het lectoraat steeds vaker internationale congressen.

Het auditteam vindt het een goed initiatief dat de opleiding haar internationale contacten verder wil uitbreiden.

Studeerbaarheid en aansluiting

De opleiding wil een uitdagende en ambitieuze opleiding zijn en alle studenten uitdagen tot goede prestaties. Dat doet zij op velerlei manieren. Studenten die uitblinken en hun propedeuse in één jaar halen, kunnen bijvoorbeeld solliciteren naar een honoursprogramma. Dat dit niet alleen is weggelegd voor vwo'ers en goede havisten, blijkt uit het feit, dat een studente van het mbo die het auditteam sprak, hier ook aan is begonnen. Andere uitdagende mogelijkheden zijn een topstage en topafstuderen, waarbij de studenten extra verdieping krijgen in de stageopdracht of onderzoeksopdracht. Om hiervoor in aanmerking te komen, moeten de studenten solliciteren.

Naast de wettelijke eisen stelt de opleiding aan havisten en vwo'ers de eis dat zij het vak wiskunde met een voldoende hebben afgesloten. De opleiding mag deze eis van de minister niet stellen aan mbo'ers. Dat is jammer, want vooral SPSS en statistiek blijken moeilijk te zijn voor veel studenten. Daarom besteedt de opleiding hier in de voorlichting veel aandacht aan, zodat mbo-afgestudeerden, maar ook havisten weten wat ze kunnen verwachten.

Het uitvalpercentage in het eerste en tweede studiejaar is tot nu toe hoog (ongeveer 42%). Uit de analyse van de studiestakersonderzoeken blijkt, dat de meesten studenten de opleiding verlieten omdat ze de opleiding niet bij zichzelf vonden passen. Ook stopten studenten vanwege een negatief bindend studieadvies (bsa) omdat ze minder dan 40 studiepunten haalden in het eerste studiejaar. De meeste uitvallers hadden een havo achtergrond.

Met ingang van het nieuwe studiejaar 2011-2012 zal de opleiding een kwalitatief bsa gaan hanteren. Studenten moeten voortaan voor de drie vakken 'Sociale Psychologie', 'Onderzoek en statistiek' en 'Gespreksvoering' een voldoende hebben om door te kunnen gaan met de opleiding. Zo kan de opleiding studenten uitsluiten, die niet door moeten gaan.

De opleiding heeft de voorlichting over de inhoud en de zwaarte van het programma verbeterd. In het vernieuwde curriculum voor het eerste studiejaar zal de opleiding vanaf 2011-2012 meer tijd besteden aan startvaardigheden zoals schriftelijke communicatie in het Nederlands en Engels en aan hbo-basisvaardigheden, zoals zoeken en gebruiken van (wetenschappelijke) literatuur, professioneel schrijven, projectmatig en helder denken.

Een gewijzigde opzet van de studieloopbaanbegeleiding met meer maatwerk en ruimte voor gesprekken tussen mentor en student is een andere verbetermaatregel die de opleiding heeft getroffen. Over de nieuwe opzet van de studieloopbaanbegeleiding, het mentoraat, zijn de huidige studenten positief.

Het auditteam heeft geconstateerd, dat de opleiding er door het aantal contacturen, variërende groepsgrootten, begeleiding en afspraken over aanwezigheid in de lessen adequaat voor zorgt dat alle studenten hun competenties kunnen ontwikkelen.

Het aantal contacturen is voldoende voor de studenten om het programma te kunnen volgen en de competenties te ontwikkelen, zo blijkt ook uit de studenttevredenheidsonderzoeken en uit de gesprekken tijdens de audit. In de eerste twee jaren is het aantal contacturen het hoogst: twaalf tot zestien uur afhankelijk van de soort lessen die er in die week geprogrammeerd staan. In het derde en vierde jaar, waarin stage, verdiepingsprogramma, minor en afstuderen zijn geprogrammeerd, is het aantal contacturen afhankelijk van het te volgen onderdeel. De studenten die het auditteam sprak waren tevreden over de beschikbaarheid van de docenten en de aandacht die ze van hen kregen.

Studenten krijgen in verschillende groepsgrootten les. Zo zitten er bij hoorcolleges gemiddeld 200 studenten en bij de werkcolleges gemiddeld 30 studenten, zijn vaardigheidstrainingen in groepen van 15 en werken studenten aan integrale opdrachten in groepen van 5 à 6. Daarnaast hebben alle studenten individuele begeleidingsgesprekken met hun mentor, die hen in principe alle studie jaren blijft volgen. Naar het oordeel van het auditteam heeft de opleiding dit adequaat georganiseerd.

Het auditteam constateert dat de opleiding met de studenten strikte afspraken maakt over aanwezigheid in de verschillende lessen, zodat geborgd is dat de studenten de benodigde kennis en vaardigheden verwerven. Zo mag een student bijvoorbeeld één werkcollege missen, maar moet hij bij het missen van een vaardigheidssles altijd een vervangende opdracht maken.

De studenten die het auditteam sprak, vonden de opleiding pittig, maar over het algemeen wel te doen. Sommige onderdelen, zoals de verdiepingsprogramma's noemden ze zwaar. De projecten zijn van hoog niveau. Daarnaast is het veel lesstof, die zij moeten doornemen. Als student moeten zij dus goed plannen. Ze besteden gemiddeld 30-35 uur aan hun studie.

Naar de mening van de studenten zou het aantal te leveren reflectieverslagen minder mogen worden in de loop van de jaren. Het maken van die verslagen kost veel tijd en als alles naar wens verloopt is het naar hun idee niet zinvol en reëel telkens nieuwe doelen te moeten formuleren. Het auditteam deelt deze opvatting. De opleiding ziet de vaardigheid reflecteren als belangrijk onderdeel van het professioneel handelen en scherpt de manier waarop dit aangeleerd wordt verder aan.

Alumni die aan de wieg stonden van de nieuwe opleiding noemden nog het lezen van veel Engelse literatuur en de pittige inhoud van bepaalde vakken.

Tevredenheid studenten over het programma

Uit de eigen Studenttevredenheidsonderzoeken 2008, 2009 en de Nationale Studentenenquête 2010 blijkt dat de tevredenheid over de opleiding steeds verder is toegenomen. Het onderwijs overziend gaven de studenten de opleiding in 2008 een waardering van 7,0, in 2009 een waardering van 7,2 en in 2010 een waardering van 7,4 op een tienpuntsschaal. Ook uit de gesprekken tijdens de audit blijkt dat studenten en alumni zeer tevreden zijn over de opleiding. Ze vonden het bijzonder dat de opleiding die nog jong is, al zo goed presteert.

Docenten

Het auditteam heeft geconstateerd, dat de opleiding er voor zorgt, dat de docenten voldoende zijn gekwalificeerd. De docenten zijn voornamelijk wo psychologen met ervaring in een toegepaste rol en/of expertise in het doen van onderzoek. Enkele docenten hebben een achtergrond als andragoog, orthopedagoog of socioloog met veel affiniteit voor psychologie. 6 van de 24 kerndocenten en 15 parttime docenten zijn gepromoveerd. 2 kerndocenten en 1 parttime docent werken aan hun promotie onderzoek. Ook wordt er op dit moment door een aantal lectoren met een TP-docent een promotievoorstel uitgewerkt. Het auditteam acht het van belang dat de opleiding actief participeert in promotiebeleid voor docenten, hetgeen het niveau van de opleiding ten goede kan komen en meer onderzoekservaring ten gunste komt aan de opleiding TP.

Uit de cv's en overzichtslijsten van de inzetbaarheid van de docenten blijkt, dat docenten elkaar aanvullen en versterken in hun vakkennis en expertise. Ze zijn specialist in een toepassingsgebied, in een wetenschapsgebied of in een werkgerelateerde specifieke functie. Zij zijn/waren bijvoorbeeld trainer, coach, hebben een eigen praktijk of doen/deden onderzoek aan een universiteit en verzorgen vanuit die verschillende invalshoeken de verschillende modules.

Docenten met een grote aanstelling zijn aangesteld als kerndocent. Zij geven les en vervullen daarnaast de rol van onderwijsontwikkelaar of begeleider.

Omdat alle docenten recent nog in de praktijk werkten, zorgen zij voor een verbinding met de verschillende werkvelden waarvoor deze opleiding opleidt. Dat zij veel van hun eigen expertise in de lessen inbrengen, waarden de studenten zeer. Een aantal docenten werkt nog steeds parttime in de beroepspraktijk.

Om er voor te zorgen, dat de docenten die nu alleen nog lesgeven hun praktische vaardigheden bij kunnen houden, zorgt de opleiding ervoor dat zij als toegepast psycholoog regelmatig contractactiviteiten kunnen uitvoeren. Dat acht het auditteam een effectieve maatregel.

Docenten houden hun eigen vakkennis en de ontwikkelingen op hun vakgebied goed bij. Binnen de teambijeenkomsten, bijeenkomsten rondom een bepaald specialisme en intervisiebijeenkomsten delen de docenten geregeld kennis en ervaringen met elkaar.

Omdat nagenoeg alle docenten afkomstig zijn uit de praktijk, hadden zij bij de start van de opleiding geen/weinig ervaring met lesgeven. Het auditteam heeft geconstateerd, dat alle docenten inmiddels over een pedagogisch didactische bevoegdheid beschikken. Van nieuwe docenten eist de opleiding terecht dat zij beschikken over pedagogisch didactische kwaliteiten en dat zij zo nodig een cursus volgen op dit terrein.

Zoals al hierboven is beschreven, maakt 'onderzoek doen' onderdeel uit van de opleiding. Een aantal docenten voert zelf nog steeds onderzoek uit. Voor de begeleiding van de studenten TP bij het uitvoeren van onderzoek acht het auditteam dit essentieel.

Ook de lectoraten spelen een rol bij het opdoen van onderzoekservaring van docenten. Op dit moment zijn ongeveer veertien docenten van de opleiding TP actief binnen een van de kenniskringen van de zeven lectoraten. Zij zorgen ervoor dat de opgedane expertise in het lectoraat ten goede komt aan het programma. Zij begeleiden de studenten die onderzoek uitvoeren voor het lectoraat.

Docenten geven allen met plezier les, zo blijkt tijdens de audit, maar de werkdruk is hoog. In het medewerkertevredenheidsonderzoek 2009-2010 noteerde slechts 30% van de medewerkers dat zij tevreden waren bij de stelling 'ik ben in staat de aan mij opgedragen taken te verrichten in de gegeven tijd'. Mogelijkheden om hierin verandering aan te brengen hebben management en docenten van de opleiding gezocht in het gefaseerd invoeren van vernieuwingen en een voortdurende aandacht voor de organisatie van het werk. De docenten die het auditteam sprak tijdens de audit, erkenden dat ze het nog steeds druk hadden, maar het is nu dragelijk. Met de groei van de opleiding c.q. het aantal studenten is ook het aantal docenten toegenomen en kunnen zij taken steeds beter verdelen over meerdere personen. Toen de opleiding startte waren ze met z'n zessen.

Studenten zijn tevreden over hun docenten, zo blijkt uit de verschillende evaluaties en uit het gesprek met de studenten en alumni tijdens de audit. Met name hun tevredenheid over de vakdeskundigheid van de docenten en hun kennis van het werkveld scoort hoog.

Onderwijsvoorzieningen

Het auditteam heeft tijdens de audit geconstateerd, dat de voorzieningen waar de opleiding gebruik van kan maken in orde zijn. Studenten en docenten kunnen beschikken over de boeken en artikelen die zij nodig hebben voor de opleiding. Het auditteam is zeer te spreken over de specifiek voor de opleiding TP ingerichte, goed geoutilleerde 'testotheek' waar studenten psychologische testen kunnen lenen die zij voor onderwijsopdrachten nodig hebben. Deze testen sluiten aan bij wat er in het werkveld veel gebruikt wordt.

De informatie, die de opleiding op Blackboard geeft, is adequaat en verloopt naar wens van de studenten. De opleiding heeft voor studenten en docenten TP ook een eigen account met inhoudelijke informatie over de opleiding (de leerinhouden) en diverse mogelijkheden voor onderlinge communicatie en informatie-uitwisseling.

Studenten, die het auditteam sprak, vonden het jammer dat zij vanuit huis geen toegang hebben tot de databank van de universiteit voor full-text artikelen. Op de hogeschool kan dat wel, zij het op een ingewikkelde manier. Daarnaast zijn projectruimten tussen 11 – 4 uur veelvuldig bezet. Als studenten in groepjes willen werken, moeten ze zeker een week van tevoren ruimte reserveren.

Samenhangende onderwijsleeromgeving

Het auditteam constateert dat er binnen de opleiding TP sprake is van een samenhangende leeromgeving. De opleiding zet vakinhoudelijk bekwame docenten in, die studenten de vereiste kennis en vaardigheden voor een toegepast psycholoog bijbrengen. Docenten die allen nog recent werkzaam waren in de praktijk, beschikken over actuele kennis van wat er in de drie voor toegepaste psychologie relevante werkvelden speelt en zijn in staat in samenspraak met vertegenwoordigers uit die werkvelden en de vakgenoten een actueel programma te ontwikkelen. Docenten en studenten kunnen daarbij gebruik maken van de benodigde voorzieningen.

Weging en Oordeel: voldoende

Het auditteam is van oordeel, dat het programma de studenten in staat stelt alle zes competenties op het hoogste niveau (niveau 3: beginnend beroepsbeoefenaar) te ontwikkelen. Door het hele programma heen komen competenties telkens terug op een steeds hoger niveau.

Het auditteam beoordeelt de opzet en inhoud van het programma zoals dat nu wordt uitgevoerd als adequaat. Het is goed dat de opleiding nu het hele curriculum een keer is uitgevoerd, de opbouw van het programma opnieuw bekijkt, evalueert en verbetert.

De opleiding zorgt ervoor dat de studenten zowel in het binnenschools programma (practica, trainingen) als in het buitenschools programma (stage, uitvoeren van opdrachten) voldoende mogelijkheden krijgen vaardigheden zoals gedrag beoordelen, coachen, trainen en voorlichten te oefenen. Daarnaast zorgt de opleiding ervoor dat de studenten na afronding van de opleiding beschikken over de benodigde basiskennis, die is vastgelegd in de body of knowledge.

Ook het aanleren van een onderzoeksmatige houding en het doen van onderzoek krijgt door het hele programma heen aandacht, wat essentieel is voor de studenten om de competentie 'Praktijkgericht onderzoeken' te kunnen ontwikkelen. Belangrijk is dat de opleiding de lectoren en kenniskringen hierbij betreft.

De opleiding zorgt er op verschillende manieren voor dat studenten en docenten op de hoogte zijn van internationale ontwikkelingen. Dat is voor een opleiding TP van wezenlijk belang. Het is belangrijk, dat de opleiding blijvend aandacht besteedt aan het gebruik van Engelstalige literatuur en studenten TP traint informatie in het Engels te lezen en te begrijpen.

Het programma is studeerbaar. Sommige onderdelen van het programma, zoals SPSS, statistiek en de verdiepingen zijn pittig voor de studenten. Prima is dat de opleiding nieuwe studenten bij de voorlichting duidelijk informeert over de zwaarte van de opleiding.

Docenten van de opleiding zijn deskundig op hun vakgebied en goed op de hoogte van hetgeen er speelt in het werkveld. Studenten en alumni zijn daarover zeer tevreden.

De materiële voorzieningen, adequate informatievoorziening en benodigde begeleiding van de studenten maken het mede mogelijk voor de studenten het programma te doorlopen.

Het auditteam trof een jonge en ambitieuze opleiding aan. Er is aantoonbaar basiskwaliteit aanwezig in het opleidingsprogramma. Punt van aandacht is nu de verdere concretisering van het praktijkgericht onderzoek en onderzoeksmethoden, de doorvertaling naar het programma, het daarover van gedachten wisselen met het werkveld en de lectoren hierbij een integrerende rol laten vervullen.

Het auditteam heeft er vertrouwen in dat de opleiding op bovengenoemde punten de leeromgeving steeds sterker zal maken. Op dit moment geeft het auditteam de opleiding een voldoende voor standaard 2, maar dat kan zeker veranderen in een oordeel goed als de opleiding doorgaat op de weg die ze bewandelt.

Toetsing en gerealiseerde eindkwalificaties

Standaard 3: De opleiding beschikt over een adequaat systeem van toetsing en toont aan dat de beoogde eindkwalificaties worden gerealiseerd.

Toelichting NVAO: Het gerealiseerde niveau blijkt uit de tussentijdse en afsluitende toetsen, de afstudeerwerken en de wijze waarop afgestudeerden in de praktijk of in een vervolgopleiding functioneren. De toetsen en de beoordeling zijn valide, betrouwbaar en voor studenten inzichtelijk.

Bevindingen

Toetsen en beoordelen

Het auditteam constateert dat de opleiding bij de verschillende leerlijnen passende toetsvormen hanteert.

Leerlijnen	toetsvorm
Integrale leerlijn (werkvorm: project)	professioneel product peer-/co-/selfassessment portfolio zelfreflectie
Conceptuele leerlijn (werkvorm: hoorcollege & werkcollege)	multiple-choicetoets casustoets open-vragen toets open-boek toets
Vaardighedenleerlijn (werkvorm: training & practicum)	vaardigheidstoets: presentatie, assessment multiple-choice (instap)toets reflectieverslag
Studieloopbaanbegeleiding/ mentorschap	persoonlijk ontwikkelplan (POP), portfolio en reflectieverslag self-assessment mentorgesprekken

Zo moeten de ouderejaars studenten bijvoorbeeld voor de module 'Professionele trainingsvaardigheden' een training van een uur opzetten over 'presenteren' of 'time management' voor eerste jaars studenten. Ze moeten die training zo uitwerken dat iemand anders de training kan uitvoeren. Tot slot moeten de studenten de training daadwerkelijk zelf geven en daarover een reflectieverslag schrijven. Beoordelingscriteria voor deze opdracht zijn o.a: realistisch (efficiënt) en resultaatgericht (effectief) trainingsplan toegesneden op het probleem en de doelen, duidelijke opdrachten, kwaliteit persoonlijke presentatie (helderheid, interesse wekkend), systematisch verslag van verloop training, gemaakte keuzes verantwoorden.

Het auditteam constateert, dat de studenten hun competenties op een steeds hoger niveau moeten aantonen door toename in complexiteit in de opdrachten. Zo werken de studenten in het begin van de opleiding opdrachten uit voor een fictieve doelgroep, maar in latere studiejaren altijd voor een werkelijke doelgroep. Opgedane gespreksvaardigheden moeten zij eerst geïsoleerd in praktijk kunnen brengen. Vanaf het derde studiejaar moeten zij evenwel verschillende gespreksmodellen geïntegreerd kunnen hanteren, bijvoorbeeld tijdens de stage. Ook is er sprake van toename in de complexiteit van de te bestuderen literatuur voor de opdrachten.

Door het geven van feedback op de gemaakte toetsen, deel- en conceptproducten en eindproducten zorgt de opleiding ervoor dat studenten tussentijds en/of aan het einde van de opdracht weten waaraan ze nog moeten werken. De studenten die het auditteam sprak, zouden van de docenten ook graag horen waarin ze al sterk zijn. Dat is nog een punt waar docenten aandacht aan kunnen besteden.

Het afstuderen

Het eindniveau van de opleiding berust op drie pijlers: de stage, de verdiepingsprogramma en het afstudeertraject. Binnen deze drie onderdelen toetst de opleiding of de student alle competenties op het eindniveau beheerst en startbekwaam is.

In de stage beoordeelt de opleiding in samenspraak met de praktijkbegeleider hoe de student functioneert in de praktijk. Daarvoor moet de student een aantal stageopdrachten uitvoeren en een verslag schrijven over zijn eigen functioneren op de stageplek en zijn reflectie daarop. Beide onderdelen, praktijk en verslag, moet de student met een voldoende afsluiten.

In het verdiepingsprogramma dat de student kiest, moet hij verdiepings specifieke beroepsproducten ontwikkelen, waarvoor hij specifieke kennis en vaardigheden moet ontwikkelen en inzetten. In de producten en bewijzen van de uitgevoerde opdrachten (zoals beeldmateriaal en geschriften) moet de student de beheersing van aspecten van zijn eindcompetenties laten zien en daarop reflecteren. Daarnaast toetst de opleiding de studenten op verworven kennis.

Het laatste onderdeel, de afstudeeropdracht, vormt de afsluiting van de opleiding. Dat de opleiding voorwaarden stelt voor het mogen starten met dit onderzoek, is naar het oordeel van het auditteam adequaat. Zo moet de student 200 studiepunten hebben behaald en moet hij in elk geval de stage en het verdiepingsprogramma met een voldoende hebben afgesloten. Daarmee borgt de opleiding dat de student eerst heeft aangetoond over essentiële kennis en vaardigheden te beschikken, voordat hij aan de laatste fase van zijn studie begint.

De afstudeeropdracht bestaat uit een afstudeervoorstel, een plan van aanpak, een afstudeerproduct en een afstudeergesprek. Voor de afstudeeropdracht onderzoekt de student een probleem/vraag uit de praktijk, die aansluit bij zijn eigen belangstelling. Studenten moeten eerst hun plan van aanpak laten goedkeuren, voordat zij verder mogen met hun onderzoek. Daarmee borgt de opleiding dat de opdracht inhoudelijk relevant is voor de toegepaste psycholoog en dat studenten vanaf het begin op de gewenste wijze en gewenste niveau werken aan hun onderzoek.

Validiteit, betrouwbaarheid en inzichtelijkheid

Het auditteam is op basis van eigen waarneming van oordeel dat de toetsen en opdrachten valide en betrouwbaar zijn. De opleiding heeft voor elke toets de competenties, indicatoren, niveaus en bijbehorende gewichten nauwkeurig vastgesteld. De programma-eigenaar maakt op basis hiervan de toets, waarna de toets voordat hij wordt afgenomen nog door minimaal één collega docent wordt gecontroleerd.

In de studiehandleidingen staan de beoordelingscriteria vermeld, zodat voor alle betrokkenen helder is waaraan de student moet voldoen. De studenten zijn hier tevreden over. Wanneer zij criteria niet helder genoeg vinden, melden zij dit direct en zorgt de opleiding ervoor dat er verbetering komt in de beschrijving.

De projecten worden door groepjes studenten gezamenlijk uitgevoerd. Het auditteam constateert dat de opleiding er op een adequate wijze voor zorgt dat studenten binnen deze opdrachten ook individueel beoordeeld worden. Zo krijgt de student altijd een individuele beoordeling van zijn reflectieverslag. Tevens zorgt de opleiding regelmatig voor deelopdrachten binnen het grotere geheel waar studenten individueel aan moeten werken. Daarnaast beoordelen de studenten elkaar onderling bij het uitvoeren van de opdracht.

Wanneer studenten de afstudeeropdracht samen (maximaal is twee studenten) uitvoeren moeten zij beiden een eigen insteek hebben binnen het grotere geheel. Over het afstudeerverslag en het eindgesprek krijgen studenten altijd een individueel oordeel.

Tijdens de audit is gebleken, dat betrouwbaarheid van de beoordeling binnen de opleiding veel aandacht krijgt. Betrokken docenten spreken over de uitkomsten en hun beoordelingen met elkaar tijdens de programmaoverleggen. Over het afstuderen overleggen de begeleidende docenten ongeveer vier maal per jaar. Zij spreken dan o.a. over de mate van begeleiding van de studenten, de weging van de verschillende beoordelingscriteria en de cesuur in de beoordeling. Het auditteam acht deze afstemming essentieel daar de opleiding pas recent te maken heeft gekregen met afstudeerders en de docenten op basis van de eerste ervaringen een duidelijke gedragslijn moeten afspreken.

Veel docenten hebben ook vanuit hun vorige (en huidige) werkkring ervaring als assessor in werving en diagnostiek danwel zijn onderzoeker en gebruiken deze ervaring direct binnen het onderwijs en de toetsing.

Ook de beoordeling van de stage krijgt binnen de opleiding terecht veel aandacht, daar met dit aspect van de opleiding nog weinig ervaring is opgedaan door docenten en werkveld. Uit de eerste evaluaties onder studenten en werkgevers blijkt, dat zij nog zoekende zijn wat een toegepast psycholoog moet kunnen en welke plek hij moet innemen. De opleiding zorgt er door de inzet van vaste stagedocenten, die op meerdere stageadressen langsgaan, voor dat er binnen de opleiding een helder beeld ontstaat hoe de studenten in de praktijk (moeten) functioneren. Voor de beoordeling van de stage door de praktijkbegeleider is een beoordelingsformulier opgesteld. Omdat het invullen van dit formulier volgens het werkveld te tijdrovend is, bekijkt de opleiding nu hoe zij het formulier kan vereenvoudigen.

Het auditteam constateert, dat de opleiding bij het afnemen van assessments en bij de beoordeling van het afstudeerproduct en het voeren van het eindgesprek gebruik maakt van het zogenoemde vier-ogen-principe. Bij het afstuderen zijn altijd twee docenten betrokken, de afstudeerbegeleider en een tweede beoordelaar, die gezamenlijk (in consensus) het eindoordeel bepalen. Bij het eindgesprek mogen ook de opdrachtgever en iemand uit het werkveld (bijvoorbeeld van de werkveldadviescommissie) aanwezig zijn. Deze personen beoordelen niet, maar kunnen wel adviseren.

Een andere activiteit in het kader van de validiteit en betrouwbaarheid van het toetsen zoekt de opleiding in het samen met de andere opleidingen TP ontwikkelen van een vragenbank op het gebied van multiple-choice toetsing ten behoeve van in eerste instantie 'Ontwikkelingspsychologie'. Het auditteam onderschrijft de meerwaarde van dit initiatief: er komt een eenduidigheid in wat studenten moeten weten over Ontwikkelingspsychologie en alle studenten krijgen dezelfde meerkeuzevragen voorgelegd. Tevens levert dit de docenten van de opleidingen uiteindelijk tijd op om aandacht te besteden aan andere zaken. In het kader van de grote werkdruk dus ook een belangrijk aspect.

De Academie voor Sociale Studies (SASS) kent op dit moment voor de drie bacheloropleidingen, waaronder Toegepaste Psychologie, één Examencommissie, waarin vanuit elk van de drie opleiding minstens één vertegenwoordiger zitting heeft. Daarnaast is er voor de opleiding TP een aparte Toetscommissie ingesteld, die onder de verantwoordelijkheid van de Examencommissie toeziet op de kwaliteit van de toetsen.

De Toetscommissie geeft toetsinstructie bij het ontwerp van de toets aan de programma-eigenaar en bespreekt dan o.a. de onderwerpen congruentie (met studiehandleiding waarin competenties en niveau staan) en transparantie van de toets. Verder bekijkt de Toetscommissie toetsen steekproefsgewijs en signalerend (bijvoorbeeld wanneer meer dan 30 % van de studenten de toets niet heeft behaald). De Toetscommissie bekijkt dan samen met de programmaeigenaar of er verbeteracties noodzakelijk zijn.

Het auditteam beveelt de Toetscommissie aan voortaan altijd mee te kijken bij het ontwerpen van nieuwe toetsen.

Aandachtspunt acht het auditteam de eigen deskundigheid van de leden van de Examencommissie op het terrein van TP in verband met het toezicht op de vakinhoud van de opleiding en het gerealiseerde niveau van de studenten.

Op dit moment wordt de Examencommissie geïnformeerd door de Toetscommissie, die zicht heeft op de toetsen van TP en door het TP lid in de Examencommissie, die de TP deskundigheid inbrengt. Verder heeft de Toetscommissie elke periode overleg met de Examencommissie van wie zij jaarlijks een jaarverslag krijgt als input voor het eigen jaarverslag.

De wijze waarop afgestudeerden in de praktijk functioneren

Omdat de eerste studenten pas in februari 2011 zijn afgestudeerd beschikt de opleiding nog niet over schriftelijke evaluatiegegevens van alumni. Van de vijf alumni die het auditteam sprak tijdens de audit, waren er twee druk bezig met solliciteren en had er één inmiddels een baan als coach en begeleider in een tienermoederhuis. De twee andere afgestudeerden waren doorgestroomd in het schakelprogramma van Psychologie aan de universiteit. Eén van hen werkte tevens als onderzoeksassistent bij het lectoraat Integraal Jeugdbeleid. De alumni hadden het idee, dat ze met hun opleiding overal terecht kunnen doordat ze breed zijn opgeleid. Ze verwachtten ook zelf nieuwe functies te gaan creëren. Ze vonden het belangrijk, dat het werkveld nu te zien krijgt wat ze kunnen.

De vertegenwoordigers vanuit het werkveld die het auditteam sprak, waren zeer enthousiast over de opleiding en over de studenten, die zij via stage en het uitvoeren van opdrachten hadden ontmoet.

Eigen oordeel van het auditteam over het gerealiseerd niveau

Het gerealiseerde niveau blijkt uit de opdrachten die de studenten gedurende hun opleiding hebben gemaakt, uit de verbinding die ze kunnen leggen tussen theorie en praktijk, uit de reflecties die ze hebben geschreven over hun eigen ontwikkeling en uit het afstudeerverslag dat de studenten aan het einde van hun studie opleverden.

Het auditteam heeft kennisgenomen van tussenproducten van studenten, zoals onderzoeksrapporten en adviesnota's aan de hand van cases, verslagen over uitgevoerde opdrachten en de reflecties van de studenten hierop in hun portfolio.

Zo schreef een student een rapport naar aanleiding van (door de opleiding verstrekte) resultaten van een aantal psychodiagnostische tests afgenomen bij een kind. Op basis daarvan gaf de student vervolgens adviezen aan het kind, de leerkracht van de school en de ouders.

Twee andere studenten schreven een adviesnota voor een organisatie met interventiemogelijkheden, die zij hadden verantwoord door middel van theoretische onderbouwingen.

Het auditteam constateert dat studenten in de tussenproducten en in de portfolio's laten zien, dat zij groeien naar bachelorniveau.

Het auditteam heeft de elf afstudeerverslagen van de dertien eerste afgestudeerden uit februari 2011 opgevraagd. Een aantal van deze studenten had het onderzoek in tweetallen uitgevoerd en samen één afstudeerverslag geschreven. De cijfers voor de afstudeerverslagen varieerden tussen de 6 en de 9.

Het auditteam is van oordeel dat het hbo-eindniveau in de afstudeerverslagen duidelijk aanwezig is. Evenals de docenten van de opleiding ziet het auditteam wel verschil in niveau tussen de studenten en is het eens met oordelen van de docenten.

In de afstudeerverslagen hebben de studenten aan de hand van de theorie (literatuurstudie) en onderzoek een antwoord gezocht en gevonden op hun onderzoeksvraag. De reflecties die de studenten hebben gegeven op hun eigen leerproces, laten zien dat zij hun onderzoeksvaardigheden steeds verder hebben ontwikkeld.

Centraal aandachtspunt vindt het auditteam het psychologisch gehalte van de onderzoeksvragen en de uitgevoerde onderzoeken en de eisen die de opleiding stelt aan de methodologische kant van het onderzoek. De studenten gaven vooral in de beschrijvende sfeer weer wat zij hadden gelezen in de literatuur, maar brachten dit slechts in beperkte mate in direct verband met de onderzoeksvraag. Veel studenten hadden gekozen voor een kwalitatieve analyse van de interviews waarbij een methodologisch verantwoorde verwerking van de antwoorden, in beperkte mate plaatsvond. In de door het auditteam onderzochte afstudeerverslagen was vooral sprake van een beschrijving en geen kritische analyse van de interviewgegevens.

Het auditteam is van oordeel, dat ook de docenten hieraan in de begeleiding en beoordeling van de studenten nog meer aandacht moeten besteden. Uit de gesprekken met het management en de docenten bleek dat zij hierover al met elkaar in gesprek zijn. Een gezamenlijke visie op wat ze verstaan onder goede onderzoeksvragen voor een praktijkgericht onderzoek voor een toegepast psycholoog is hierbij van belang. Dit is nog een zoektocht voor de opleiding, zo is het auditteam gebleken.

Weging en Oordeel: voldoende

De opleiding toetst en beoordeelt op een valide en betrouwbare wijze of de studenten de tussen- en einddoelen hebben bereikt. De verschillende vormen van de toetsen sluiten aan bij de competenties, het gestelde competentieniveau, de lesstof en de gestelde beoordelingscriteria.

De opleiding kent verschillende mechanismen om de validiteit en betrouwbaarheid te borgen, waaronder het zogenoemde vier-ogenbeleid bij het opstellen van de toetsen, bij assessments en het beoordelen van stage- en eindproducten. Binnen de verschillende geledingen van de opleiding voeren de docenten ook regelmatig overleg met elkaar over de (eigen) beoordeling van de toetsen, waardoor de interbeoordelaarsbetrouwbaarheid toeneemt.

Het gerealiseerde niveau van de studenten is duidelijk hbo-bachelorniveau. Dat blijkt onder meer uit de tussenproducten en de afstudeerverslagen. De vertaling van de onderzoeksvraag in psychologische termen miste het auditteam echter nog in veel van de door haar bestudeerde afstudeerverslagen. De docenten moeten hieraan in hun begeleiding en beoordeling meer aandacht besteden.

Over de wijze waarop afgestudeerden na de opleiding TP functioneren in de praktijk was ten tijde van de audit nog niet veel te zeggen, daar de eerste studenten net waren afgestudeerd. Het werkveld is in elk geval enthousiast over hetgeen de studenten hen tot nu toe hebben laten zien c.q. voor hen hebben gedaan via bijvoorbeeld stage- en afstudeeropdrachten.

Op basis hiervan komt het auditteam tot het oordeel 'voldoende' voor standaard 3.

5. ALGEMENE CONCLUSIE

Het auditteam is van oordeel dat de zes competenties en de basiskennis in overeenstemming zijn met de eisen die het Nederlandse en internationale werkveld stelt aan toegepast psychologen.

Sterk is dat de opleiding alert inspeelt op inzichten die ontstaan nu de opleiding draait en studenten in de praktijk aan de slag gaan, daar waar nodig wijzigingen/ verbeteringen aanbrengt en daarover frequent overlegt met het (internationale) werkveld en met vakgenoten. Aandachtspunt is dat de opleiding in haar haar visie op wat zij verstaat onder toegepast psychologisch onderzoek verder concretiseert wat het verschil is tussen de wo psycholoog en de hbo toegepast psycholoog op het gebied van methoden en technieken, alsmede de daarbij behorende vereiste kennis en vaardigheden van de studenten.

Binnen de opleiding is een samenhangende leeromgeving aanwezig, die de studenten de mogelijkheid geeft de competenties en de basiskennis te verwerven. De opleiding beschikt over vakbekwame docenten, met kennis van de praktijk waar de toegepast psycholoog aan het werk kan gaan.

Uit de tussenproducten en de afstudeerverslagen concludeert het auditteam dat de afgestudeerden na afronding van de opleiding beschikken over hbo-bachelorniveau. Het werkveld is enthousiast over wat de studenten tot nu toe hebben laten zien c.q. voor hen hebben gedaan.

Het auditteam is op basis hiervan van oordeel dat de kwaliteit van de opleiding Toegepaste Psychologie van Hanzehogeschool Groningen over het geheel voldoende is.

6. AANBEVELINGEN

- Tijdens de audit is gebleken dat de opleiding en het werkveld nog zoekende zijn naar wat zij precies verstaan onder praktijkgericht onderzoek voor de toegepast psycholoog. Het auditteam beveelt de opleiding aan nu de volgende slag te maken en haar visie op het gebied van methoden en technieken alsmede de daarbij behorende vereiste kennis en vaardigheden van de studenten verder te concretisering, voortbouwend op het visiestuk 'Uitgangspunten bij praktijkgericht onderzoek TP'. Dit moet de opleiding vervolgens verder vertalen in het programma.
- De opleiding werkt samen met een zevental lectoraten. Het is belangrijk dat de opleiding de lectoren en kenniskringen nog meer dan ze nu doet een geïntegreerde rol laat vervullen bij het uitvoeren van de praktijkonderzoeken van de studenten.
- De docenten moeten de studenten begeleiden in het formuleren van goede onderzoeksvragen behorende bij praktijkgericht onderzoek door de toegepast psycholoog en hen vervolgens ook beoordelen op de psychologisch gehalte van dat onderzoek. De docenten zijn over deze onderzoeksvragen al met elkaar in gesprek en het auditteam beveelt de opleiding aan haar visie hierop duidelijk vast te leggen.
- Bij de start van de opleiding stonden er meer Engelse boeken op de vaste literatuurlijst van de opleiding dan er nu op staan. Docenten gebruiken wel regelmatig Engelse artikelen in hun les en studenten moeten bij het uitwerken van hun opdrachten Engelse literatuur raadplegen. Het auditteam raadt de opleiding aan blijvend aandacht te besteden aan het gebruik van Engelse literatuur zodat studenten trainen in het lezen en begrijpen van relevante informatie via de primaire bronnen in het Engels.
- De opleiding beschikt inmiddels over een aantal relevante contacten met opleidingen in het buitenland en hun werkveld. Belangrijk is dat de opleiding op deze weg doorgaat en haar internationale netwerk verder uitbreidt. Dat is voor een opleiding TP die wil en moet opereren in een internationale context van wezenlijk belang.
- De studenten krijgen van de docenten regelmatig feedback op tussen- en eindproducten. Belangrijk voor de studenten is dat zij daarbij niet alleen te horen krijgen wat ze moeten verbeteren, maar ook horen waarin ze al sterk zijn. Dat is een punt waar docenten nog meer aandacht aan kunnen besteden.
- De werkdruk wordt door de docenten als 'draaglijk' bestempeld. De docenten zijn enthousiast en resultaatgericht. Om dit zo te houden is het wel van belang dat de werkdruk een punt van aandacht blijft.

BIJLAGE I   Scoretabel

Scoretabel paneloordelen hbo-bacheloropleiding Toegepaste Psychologie voltijd	
Standaard	Oordeel
Standaard 1: De beoogde eindkwalificaties	G
Standaard 2: Onderwijsleeromgeving	V
Standaard 3: Toetsing en gerealiseerde eindkwalificaties	V
Algemene conclusie	V

BIJLAGE II Opleidings specifieke eindkwalificaties

Beoordelen van gedrag	
1. Assessen	Definitie: Het zelfstandig en op methodische wijze informatie verzamelen en daarmee tot een oordeel komen over gedrag. Het inventariseren, analyseren en interpreteren van gegevens in relatie tot gedragsvraagstukken van individuen, groepen en groeperingen in de samenleving. De gehanteerde methoden betreffen observatie, diagnostische gespreksvoering, psychologisch onderzoek met behulp van gestandaardiseerde en gevalideerde methoden en instrumenten en dossieronderzoek.
Beïnvloeden van gedrag	
2A,B,C. Begeleiden & Coachen, trainen, voorlichten	Definitie: Het op basis van een analyse van de vraag/ ontwikkelbehoefte ontwerpen en uitvoeren van op psychologische kennis gebaseerde gedragsinterventie. Een interventie kan een coachings-traject, training en/of voorlichting zijn. Doelen worden in overleg met opdrachtgevers en/of cliënten geformuleerd. In contact met individuen en groepen worden op methodische en verantwoorde wijze bijdragen geleverd aan ontwikkeling, effectiviteit of welbevinden
Onderzoeken	
3. Praktijkgericht Onderzoeken	Definitie: De competentie heeft een generieke en een specifieke component. Generiek: Het aannemen van een onderzoekende houding Specifiek: Het in het kader van een probleemstelling op systematische en methodisch verantwoorde wijze onderzoek doen: verzamelen en analyseren van gegevens en op basis daarvan trekken van een conclusie.
Generieke competenties	
A. Inter-disciplinair en internationaal Samenwerken	Definitie: Het in en buiten de eigen arbeidsorganisatie samenwerken met de wo-psycholoog, de psychologisch assistent en psychologisch medewerker. Het in en buiten de eigen arbeidsorganisatie samenwerken met mbo, hbo- en wo-professionals van andere disciplines t.b.v. het ontwerpen en uitvoeren van psychologische diensten en t.b.v. beroepsontwikkeling.

<p>B. Professionaliseren</p>	<p>Definitie: Het door spiegeling en zelfontwikkeling de effectiviteit en efficiency van de eigen beroepshandelingen verbeteren. Op integere, betrokken en respectvolle wijze omgaan met cliënten, rekening houdend met de heersende ethiek.</p> <p>Zelfstandig, op adequate analyse van gegevens en (wetenschappelijk, (inter)nationaal theoretisch) materiaal gebaseerde, realistische oplossingen kiezen voor gedragsvraagstukken alvorens tot handelen wordt over gegaan.</p> <p>Een aantoonbare bijdrage leveren aan de doelstellingen van de organisatie en het beroep van de HBO TP'er.</p>
<p>C. Adviseren</p>	<p>Definitie: Het formuleren van begrijpelijke aanbevelingen met betrekking tot interventies rond menselijk gedrag op basis van een (probleem)analyse. Daarbij wordt aangesloten bij de belangen, wensen en voorwaarden van de opdrachtgever/adviesvragende.</p> <p>Aanbevelingen worden op overtuigende en onderbouwde wijze gepresenteerd aan betrokkenen. Er is aandacht voor het creëren van draagvlak, betrokkenheid en implementatiebereidheid.</p>

BIJLAGE III Schematisch overzicht opleidingsprogramma

Opleiding Toegepaste Psychologie Studiejaar 1 2010-2011									
Periode	Periode 1: 15 EC	Progress code	Periode 2: 15 EC	Progress code	Periode 3: 15 EC	Progress code	Periode 4: 15 EC	Progress code	Progress code
Integrale leerlijn	Trainingsontwerp • Beoordeling: Professioneel product 5 EC	TPVPOTRO	Jongerenonderzoek • Beoordeling Professioneel product 5 EC	TPVP6 C&M1	Selectiepsychologie • Beoordeling: Professioneel product Uitvoering assessment 5 EC	TPVP6 A&O1	Campagne Gezondheid • Beoordeling: Assessment samenwerking Professioneel product 5 EC	TPVP6 G&Z1	
Conceptuele leerlijn	Inleiding in de Psychologie • Beoordeling: Schriftelijk tentamen (MC) Professioneel product 3 EC	TPVP8 IPS	Sociale Psychologie • Beoordeling: Schriftelijk tentamen 2 EC Schriftelijk tentamen (MC) 1 EC 3 EC	TPVP8 SPS A SPS B	Arbeids- en Organisatiepsychologie • Beoordeling: Schriftelijk tentamen 3 EC	TPVP8 GIO	Gezondheidspsychologie • Beoordeling: Schriftelijk tentamen 3 EC	TPVP8 GZPS	
	Ontwikkelingspsychologie 0-16 • Beoordeling: Schriftelijk tentamen (MC) Professioneel product 3 EC	TPVP8 LPS	Onderzoek en Statistiek • Beoordeling: Schriftelijk tentamen (MC) 3 EC	TPVP6 C&M3	Persoonlijkheidspsychologie • Beoordeling: Schriftelijk tentamen (MC) 3 EC	TPVP8 PHPS	Ontwikkelingspsychologie 16-up • Beoordeling: Schriftelijk tentamen 3 EC	TPVP9 ONP	
Vaardigheidsleerlijn	Psychologische Gespreksvoering • Beoordeling: Vaardigheidstoets Verslag 3 EC	TPVP9 GES1 GES2	SPSS practicum • Beoordeling: Vaardigheidstoets Schriftelijk tentamen 3 EC	TPVP8 SPSS	Practicum test- en vragenlijstgebruik • Beoordeling: Assessment 3 EC	TPVP6 O&O4	Observeren en interviewen • Beoordeling: Professioneel product 3 EC	TPVP8 OSB	
Studieloop-baanbegeleiding	SLB • Beoordeling: Opdrachten inleveren Mondeling tentamen 1 EC	TPVP6 SLB1	SLB • Beoordeling: Opdrachten inleveren Mondeling tentamen 1 EC	TPVP6 SLB2	SLB • Beoordeling: Opdrachten inleveren Mondeling tentamen 1 EC	TPVP6 SLB3	SLB • Beoordeling: Opdrachten inleveren Mondeling tentamen 1 EC	TPVP6 SLB4	

Opleiding Toegepaste Psychologie Studiejaar 2 2010-2011								
Periode	Periode 1: 15 EC	Progress code	Periode 2: 16 EC	Progress code	Periode 3: 14 EC	Progress code	Periode 4: 15 EC	Progress code
Integrale leerlijn	Relatie Coaching ▪ Beoordeling: Diverse professionele producten Uitvoeren van een workshop 5 EC	TPVH7 REL1	Maatschappelijke Participatie en Veiligheid ▪ Beoordeling: Professioneel product 5 EC	TPVH7 MPV	Praktijkgericht onderzoek ▪ Beoordeling: Professioneel product 5 EC	TPVH9 POZ	Testgebruik in organisaties ▪ Beoordeling: Presentatie Professioneel product 5 EC	TPVH9 TIO
Conceptuele leerlijn	Intieme Relaties ▪ Beoordeling: Schriftelijk tentamen (MC) Eindopdracht 4 EC	TPVHORE L2A TPVHOREL 2B	Arbeidsparticipatie ▪ Beoordeling: Schriftelijk tentamen 3 EC	TPVH7 ARB	Conflicthantering ▪ Beoordeling: Schriftelijk tentamen 3 EC	TPVH7 CON	Psychopathologie ▪ Beoordeling: Schriftelijk tentamen 3 EC	TPVH9 PSY
	Onderzoek deel II ▪ Beoordeling: Schriftelijk tentamen 3 EC	TPVH7 OND	Rehabilitatie (concept & vaardigheid) ▪ Beoordeling: Schriftelijk tentamen Professioneel product 4 EC	TPVH0R EHA TPVH0R EHB	Stress en Gezondheid ▪ Beoordeling: Schriftelijk tentamen 3 EC	TPVH7 S&G	Diversiteit ▪ Beoordeling: Schriftelijk tentamen (MC) Professioneel product 3 EC	TPVH7 DIV
Vaardigheidsleerlijn	Training Gespreksvoering deel II ▪ Beoordeling: Professioneel product Reflectieverslag 3 EC	TPVH8 GPV	Training Adviseren ▪ Beoordeling: Assessment Reflectieverslag 3 EC	TPVH7 TAD	Training Oplossingsgericht Coachen ▪ Beoordeling: Professioneel product Reflectieverslag 3 EC	TPVH7 TOC	Groepsdynamische vaardigheden ▪ Beoordeling: Assessment Reflectieverslag 3 EC	TPVH7 TOG
Studieloop- baanbegeleiding	SLB ▪ Beoordeling: Verslag 1 EC	X	SLB ▪ Beoordeling: Verslag + gesprek 1 EC	TPVH7 SLB1	SLB ▪ Beoordeling: Verslag 1 EC	X	SLB ▪ Beoordeling: Verslag + gesprek 1 EC	TPVH7 SLB2

Honoursprogramma jaar 2 2010-2011

	Honours programma 1 ▪ <i>Beoordeling:</i> Portfolio + eindgesprek 5 EC	TPHHOH ON1	Honours programma 2 ▪ <i>Beoordeling:</i> Portfolio + eindgesprek 5 EC	TPHHOH ON2
--	--	---------------	--	---------------

Opleiding Toegepaste Psychologie Studiejaar 3 2010-2011						
Periode	Periode 1 en 2: 29 EC	EC's	Progress code	Periode 3 en 4: 29 EC	Ec's	Progress code
Keuze uit	Minor naar keuze of Minor HG (naar keuze) Minor buitenland Minor elders (buiten HG)	29	MINH8BUI SASM7VRI	Minor naar keuze of Minor HG (naar keuze) Minor buitenland Minor elders (buiten HG)	29	MINH8BUI SASM7VRI
	Stage	29	TPVH8STG	Stage	29	TPVH8STG
	▪ Beoordeling (2 onderdelen) - Praktijk: ▪ Beoordeling van functioneren in de praktijk d.m.v. beoordelingformulieren ▪ Professioneel eindproduct - Verslaglegging: ▪ Stageverslag	14	TPVH8STP	▪ Beoordeling (2 onderdelen) - Praktijk: ▪ Beoordeling van functioneren in de praktijk d.m.v. beoordelingformulieren ▪ Professioneel eindproduct - Verslaglegging: ▪ Stageverslag	14	TPVH8STP
		15	TPVH8STV		15	TPVH8STV
		29	TPVH9JEU TPVH9GEZ TPVH9A			
Studieloop- baanbegeleiding	SLB ▪ Beoordeling: Verslag	1	TPVH9SLB3	SLB ▪ Beoordeling: Verslag + gesprek	1	TPVH9SLB4

Honours programma jaar 3

Honours programma 3 ▪ Beoordeling: Portfolio + eindgesprek	5	TPHH0HON3	Honours programma 4 ▪ Beoordeling: Portfolio + eindgesprek	5	TPHH0HON4
---	---	-----------	---	---	-----------

Opleiding Toegepaste Psychologie Studiejaar 4 2010-2011								
Periode	Periode 1 en 2: 29 EC	EC's	Progress code	Periode 3 en 4: 29 EC	Ec's	Progress code		
Keuze uit	Minor naar keuze of Minor HG (naar keuze) Minor buitenland Minor elders (buiten HG)	29	MINH8BUI SASM7VRI	Afstudeeropdracht 1 voor 24 EC (afstudeeropdracht) 1 voor 5 EC (vrije keuze) bijv. studentassistentschap Werken in lectoraat literatuurtoets vrije keuze	29	TPVHOAFSTU		
	<hr/> Stage ▪ Beoordeling (2 onderdelen) - Praktijk: <ul style="list-style-type: none"> ▪ Beoordeling van functioneren in de praktijk d.m.v. beoordelingformulieren ▪ Professioneel eindproduct - Verslaglegging: <ul style="list-style-type: none"> ▪ Stageverslag 	29	TPVH8STG		24 5	TPVHOKASS TPVHOKLEC TPVHOKLIT TPVHOVRIJ		
	<hr/> Verdiepingsprogramma naar keuze Verdiepingsprogramma Jeugdpsychologie Verdiepingsprogramma Gezondheidspsychologie Verdiepingsprogramma Arbeids- en Organisationspsychologie ▪ Beoordeling Portfolio	14	TPVH8STP		15	TPVH8STV		
		29						
Stu­di­e­loop­baan­be­ge­lei­ding	SLB ▪ Beoordeling: Verslag	1	TPVH10SLB5	SLB ▪ Beoordeling: Verslag + gesprek	1	TPVH10SLB6		

Honours programma jaar 3						
	Honours programma 5 ▪ Beoordeling: Portfolio + eindgesprek	5	TPHH0HON5	Honours programma 6 ▪ Beoordeling: Portfolio + eindgesprek	5	TPHH0HON6

BIJLAGE IV Locatiebezoek

Auditprogramma Beperkte Opleidingsbeoordeling t.b.v. bachelor Toegepaste Psychologie – Hanzehogeschool Groningen 14 april 2011

Lokaal	Tijd	Gesprekspartners	Auditoren	Onderwerpen
	08.15 – 08.30	Ontvangst Auditteam	Auditteam	Inloop en ontvangst
L1.07	08.30 – 09.30	Auditteam	Auditteam Hans Stoltenborg Jules Pieters Wim Bloemers Franny Bronsgeest Rianne Versluis	Voorbespreking (uitleg digitale leeromgeving en digitaal archief door Regina Wester)
L1.07	09.30 – 10.00	Management Marietta Muhonen Marian van Os Rob van Linschoten	Auditteam	Kennismaking Definitieve vaststelling programma eigenheid opleiding – ambities - hbo-niveau - relatie beroepenveld
L1.07	10.00 – 10.30	Vertegenwoordigers alumni Paula Ijland Manon Vos Dorien Petrie Aukje de Boer Jeroen Broers	Auditteam	Gespreksonderwerpen: o.a. kwaliteit en relevantie van de opleiding (programma, docenten)
	10.30 – 10.45	Pauze		
L1.07	10.45 – 11.30	Studenten Bram Verburgh Karin van Leeuwen Kirsten Barkmeijer Merel van Keulen Edwin Bakker Wendy Visser Marleen Smilde	Auditteam	Gespreksonderwerpen: Kwaliteit en relevantie programma – aansluiting – studielast - toetsen en beoordelen - Kwaliteit docenten- opleidingsspecifieke voorzieningen – eigen producten
L1.07	11.30 - 12.00	Opleidingsteam Marietta Muhonen Joep Brinkman Sasja Wolters Lieke Drukker Agnes Schilder Charlotte de Wolff	Auditteam	Gespreksonderwerpen: eigenheid opleiding – ambities - hbo-niveau - relatie beroepenveld - samenhangende onderwijsleeromgeving - opzet/inhoud programma – keuze werkvormen - actuele ontwikkelingen, verdieping - internationalisering – onderzoeksdimensie – toetsen en beoordelen
L1.07	12.00-12.30	lunch	Auditteam	Interne terugkoppeling, verificatie documenten
L1.07	12.30-13.30	Open spreekuur	Deel auditteam	Inloop voor docenten en studenten
	12.30-13.30	Rondleiding opleidingsspecifieke voorzieningen Rondje over afdeling (Marietta Muhonen), uitleg Testotheek (Dennis vd Honing) Documentencheck	Deel auditteam	rondleiding+ verificatie documenten

Lokaal	Tijd	Gesprekspartners	Auditoren	Onderwerpen
L1.07	13.30 – 14.00	Examencommissie/toetscommissie Bert Rook Nienke Velterop Marijke van der Klok Koojsje Diekema	Auditteam	<u>Gespreksonderwerpen:</u> Bevoegdheden en taken examencommissie en Toetscommissie - rol in de interne kwaliteitsborging toetsen – resultaten <i>(met focus op de aandachtspunten vanuit de documentenanalyse)</i>
L1.07	14.00 – 14.45	Docenten Dennis van der Honing Charlotte Ellenbroek Jessica van der Staak Bas Scholtz Emil Bosloper Sytske Buwalda	Auditteam	<u>Gespreksonderwerpen:</u> relatie beroepenveld - deskundigheidsbevordering/pop –internationalisering – opleidingsspecifieke voorzieningen -. <i>(Het gaat hier vooral om wie de docent zelf is, hoe hij het programma uitvoert, welke contacten hij heeft met het werkveld, hoe hij ontwikkelingen op het vakgebied bijhoudt enzovoort)</i>
L1.07	14.45-15.15		Auditteam	Interne terugkoppeling, verificatie documenten + bepaling pending issues
L1.07	15.15– 16.00	Werkveld Nely van Zweeden Peter Mulder Ellen Loykens Agaath Brink	Deel auditteam	<u>Gespreksonderwerpen:</u> contacten met opleiding over onder andere: actuele ontwikkelingen en doorvertaling naar programma – eindkwalificaties - projectopdrachten -andere wensen vanuit het werkveld - stage en begeleiding – onderzoeksc component -
L1.06	15.15-16.00	Lectoraten/honours Jan Bijstra Ben Emans Hilbrand Oldenhuis Carina Wiekens Charlotte de Wolff	Deel auditteam	<u>Gespreksonderwerpen:</u> opdracht van het lectoraat - relatie en betrokkenheid bij de opleiding - onderzoekslijn - kenniskring - participatie studenten en docenten – betrokkenheid bij praktijkgericht onderzoek van studenten - honoursprogramma
L1.07	16.00-16.30	Pending issues Alle gesprekspartners beschikbaar	Auditteam	
L1.07	16.30–17.00		Auditteam	Interne terugkoppeling
L1.07	17.00– 17.30	Alle gesprekspartners	Auditteam	Terugkoppeling en voorlopige beoordeling

Werkwijze m.b.t. keuze gesprekspartners

Na overleg met de betreffende opleiding heeft het auditteam met in achtneming van de daartoe strekkende regels van de NVAO en op basis van zijn documentanalyse en de daaruit voortvloeiende specifieke aandachtspunten de keuze van de gesprekspartners vastgesteld.

Een open spreekuur maakte deel uit van het programma. Het auditteam heeft geconstateerd, dat de betreffende opleiding het open spreekuur tijdig en op correcte wijze onder de aandacht heeft gebracht van studenten en medewerkers.

BIJLAGE V   Lijst geraadpleegde documenten

Lijst geraadpleegde documenten, conform richtlijn van de NVAO

- 01 Strategisch Beleidsplan Hanzehogeschool Groningen Koers op Kwaliteit
- 02 SchoolStrategischPlan 2010/11-2013/14 Richting aan Sociale Kwaliteit
- 03 NVAO Besluit toets nieuwe opleiding HBO-bachelor Toegepaste Psychologie
- 04 Aanvraag nieuwe opleiding HBO TP Groningen (competentieprofiel 2005)
- 05 Landelijk opleidingscompetentieprofiel 2009 (landelijk opleidingsorgaan TP)
- 06 Competentieprofiel opleiding Toegepaste Psychologie Groningen 2010
- 07 Curriculumoverzichten
- 08 Verkenning beroepspraktijk Toegepaste Psychologie Hogeschool Leiden
- 09 Competentie Praktijkgericht onderzoek
- 10 body of knowledge
- 11 Dublindescriptoren
- 12 Overzicht leden Werkveldadviescommissie (WAC)
- 13 Samenwerkingsovereenkomst Nederland-Vlaanderen
- 14 Onderzoek naar Arbeidsmarktbehoefte HvA Toegepaste psychologie
- 15 Overzicht programma-eigenaren
- 16 Opleidingsplan Toegepaste Psychologie 2010-2011
- 17 Afstudeerscriptie "De juiste schakel?"
- 18 Literatuurlijsten 2010-2011
- 19 Basisdocument Honoursprogramma Toegepaste Psychologie februari 2011
- 20 Overzicht stagiaires 2009-2010
- 21 Actieve Participatie
- 22 Nationale Studenten Enquête (NSE) 2010
- 23 Projectplan focus jaar 1 en 2
- 24 Overzicht minoren Hanzehogeschool Groningen
- 25 Rendementsgegevens (in bijlage kwantitatieve gegevens)
- 26 Analyse studiestakers 2006-2009
- 27 Kwaliteitszorgbeleid
- 28 Medewerkerstevredenheidsonderzoek (MTO) 2009-2010 SASS
- 29 Personeels- en ontwikkelingsplan Toegepaste Psychologie
- 30 Overzicht deskundigheid ingezet personeel
- 31 Studenttevredenheidsonderzoek (STO) 2009
- 32 Stagehandleiding
- 33 Informatie voor de beginnende stagedocent
- 34 Afstudeerhandleiding
- 35 Activiteitenplan Toetscommissie
- 36 Jaarverslag Toetscommissie
- 37 Opleidings- en Examenregeling (OER) 2010-2011
- 38 Toetsbeleid TP 37
- 39 Leden Toetscommissie collegejaar 1011 45
- 40 Studentenstatuut 2010-2011
- 41 Basisdocument Inzet docenten en contacttijd Toegepaste Psychologie
- 42 Studiewijzer 2010-2011
- 43 Competentiematrix inclusief toetsplan
- 44 Overzichtslijst afstudeerwerken
- 45 Referentiebrief samenwerking ZHAW Zwitserland

Lijst van geraadpleegde additionele documenten

Naast de hierboven genoemde documenten heeft het auditteam naar aanleiding van zijn documentanalyse en naar aanleiding van de gesprekken tijdens het locatie bezoek, ook de volgende documenten geraadpleegd.

- Studiemateriaal studenten
- Toetsopgaven+ beoordelingscriteria en normering en een representatieve selectie van gemaakte toetsen (presentaties, stageverslagen, assessments, portfolio's e.d.) en beoordelingen
- Verslagen overleg commissies/organen (werkveldcommissie, opleidingscommissie)

BIJLAGE VI Overzicht auditteam

Samenstelling en expertise van het auditteam laten zich als volgt weergeven:

Panelleden	Expertise - audit - kwaliteit zorg	Expertise - inter- nationaal	Expertise - onderwijs	Expertise - werkveld	Expertise - vakinhoud	Expertise - student zaken
voorzitter drs. G.J. Stoltenborg	x		x			
Vakdeskundige Prof. dr. J.M. Pieters	x	x	x		x	
werkveld- / vakdeskundige dr. W. Bloemers				x	x	
studentlid F. Bronsgeest						x
secretaris G.C. Versluis						

Op 10 maart 2011 heeft de NVAO goedkeuring gegeven aan de samenstelling van het auditteam.

Korte functiebeschrijvingen panelleden

1	De heer Stoltenborg is senior-adviseur Hobéon, van huis uit psycholoog
2	De heer Pieters is hoogleraar Toegepaste Psychologie met bijzondere aandacht voor leren en instructie, Universiteit Twente en kerndocent Leren en leeromgevingen Master Leren & Innoveren, Hogeschool Edith Stein Hengelo.
3	De heer Bloemers, is freelance psycholoog en universitair docent A&O Psychologie, Open Universiteit
4	Mevrouw Bronsgeest is vierdejaars student Toegepaste Psychologie Hogeschool Leiden

Secretaris/Coördinator

Mevrouw Versluis	Gecertificeerd d.d. november 2010
------------------	-----------------------------------

**Formulier onafhankelijkheid en geheimhouding voorafgaand aan het
beoordelingsproces**

Opleidingsbeoordeling

**Onafhankelijkheids- en geheimhoudingsverklaring voorafgaand aan het
beoordelingsproces**

Ondergetekende (naam en privé adres)

drs. G.J. Staltenborg

is als deskundige / secretaris gevraagd voor beoordeling van de opleiding:

Toegepaste Psychologie

aangevraagd door de instelling:

Hanze hogeschool Groningen

- Verklaart hierbij geen (familie)relaties of banden met de bovengenoemde instelling te onderhouden, als privépersoon, onderzoeker / docent, beroepsbeoefenaar of als adviseur, die een volstrekt onafhankelijke oordeelsvorming over de kwaliteit van de opleiding ten positieve of ten negatieve zouden kunnen beïnvloeden;
- Verklaart hierbij zodanige relaties of banden met de instelling de afgelopen vijf jaar niet gehad te hebben;
- Voor clusterbeoordelingen: verklaart hierbij zodanige relaties of banden met de instelling de afgelopen vijf jaar niet gehad te hebben;
- Verklaart strikte geheimhouding te betrachten van al hetgeen in verband met de beoordeling aan hem/haar bekend is geworden en wordt, voor zover de opleiding, de instelling of de NVAO hier redelijkerwijs aanspraak op kunnen maken.
- Verklaart hierbij op de hoogte te zijn van de NVAO gedragscode.

Plaats:

Den Haag

Handtekening:

Datum:

23-2-2011

**Formulier onafhankelijkheid en geheimhouding voorafgaand aan het
beoordelingsproces**

Opleidingsbeoordeling

**Onafhankelijkheids- en geheimhoudingsverklaring voorafgaand aan het
beoordelingsproces**

Ondergetekende (naam en privé adres)

J.M. Pieters
Nieuwe Kampweg 103 7548 PC Enschede

is als deskundige / secretaris gevraagd voor beoordeling van de opleiding:

HBO - bacheloropleiding Toegepaste Psychologie

aangevraagd door de instelling:

Hanze Hogeschool Groningen

- Verklaart hierbij geen (familie)relaties of banden met de bovengenoemde instelling te onderhouden, als privépersoon, onderzoeker / docent, beroepsbeoefenaar of als adviseur, die een volstrekt onafhankelijke oordeelsvorming over de kwaliteit van de opleiding ten positieve of ten negatieve zouden kunnen beïnvloeden;
- Verklaart hierbij zodanige relaties of banden met de instelling de afgelopen vijf jaar niet gehad te hebben;
- Voor clusterbeoordelingen: verklaart hierbij zodanige relaties of banden met de instelling de afgelopen vijf jaar niet gehad te hebben;
- Verklaart strikte geheimhouding te betrachten van al hetgeen in verband met de beoordeling aan hem/haar bekend is geworden en wordt, voor zover de opleiding, de instelling of de NVAO hier redelijkerwijs aanspraak op kunnen maken.
- Verklaart hierbij op de hoogte te zijn van de NVAO gedragscode.

Plaats: Enschede

Datum: 18/02/2011

Handtekening:

**Formulier onafhankelijkheid en geheimhouding voorafgaand aan het
beoordelingsproces**

Opleidingsbeoordeling

**Onafhankelijkheids- en geheimhoudingsverklaring voorafgaand aan het
beoordelingsproces**

Ondergetekende (naam en privé adres)

W. Bloemers
Overtroom 163D 1054 HG Amsterdam

is als deskundige / secretaris gevraagd voor beoordeling van de opleiding:

HBO Bachelor Toegepaste Psychologie (Hanzehogeschool Groningen)

aangevraagd door de instelling:

Hanzehogeschool Groningen

- Verklaart hierbij geen (familie)relaties of banden met de bovengenoemde instelling te onderhouden, als privépersoon, onderzoeker / docent, beroepsbeoefenaar of als adviseur, die een volstrekt onafhankelijke oordeelsvorming over de kwaliteit van de opleiding ten positieve of ten negatieve zouden kunnen beïnvloeden;
- Verklaart hierbij zodanige relaties of banden met de instelling de afgelopen vijf jaar niet gehad te hebben;
- Voor clusterbeoordelingen: verklaart hierbij zodanige relaties of banden met de instelling de afgelopen vijf jaar niet gehad te hebben;
- Verklaart strikte geheimhouding te betrachten van al hetgeen in verband met de beoordeling aan hem/haar bekend is geworden en wordt, voor zover de opleiding, de instelling of de NVAO hier redelijkerwijs aanspraak op kunnen maken.
- Verklaart hierbij op de hoogte te zijn van de NVAO gedragscode.

Plaats: Amsterdam

Datum: 15 02 2011

Handtekening:

_____

**Formulier onafhankelijkheid en geheimhouding voorafgaand aan het
beoordelingsproces**

Opleidingsbeoordeling

**Onafhankelijkheids- en geheimhoudingsverklaring voorafgaand aan het
beoordelingsproces**

Ondergetekende (naam en privé adres)

F.M. Bronckhorst, Voorstraat 28, 2405 GX,
Alphen a/d Rijn

is als deskundige / secretaris gevraagd voor beoordeling van de opleiding:

Toegepaste Psychologie, Hogeschool Groningen

aangevraagd door de instelling:

Hogeschool Groningen → HAN

- Verklaart hierbij geen (familie)relaties of banden met de bovengenoemde instelling te onderhouden, als privépersoon, onderzoeker / docent, beroepsbeoefenaar of als adviseur, die een volstrekt onafhankelijke oordeelsvorming over de kwaliteit van de opleiding ten positieve of ten negatieve zouden kunnen beïnvloeden;
- Verklaart hierbij zodanige relaties of banden met de instelling de afgelopen vijf jaar niet gehad te hebben;
- Voor clusterbeoordelingen: verklaart hierbij zodanige relaties of banden met de instelling de afgelopen vijf jaar niet gehad te hebben;
- Verklaart strikte geheimhouding te betrachten van al hetgeen in verband met de beoordeling aan hem/haar bekend is geworden en wordt, voor zover de opleiding, de instelling of de NVAO hier redelijkerwijs aanspraak op kunnen maken.
- Verklaart hierbij op de hoogte te zijn van de NVAO gedragscode.

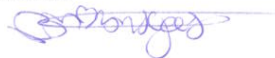
Plaats:

Alphen a/d Rijn

Datum:

18-02-2011

Handtekening:

**Formulier onafhankelijkheid en geheimhouding voorafgaand aan het
beoordelingsproces**

Opleidingsbeoordeling

**Onafhankelijkheids- en geheimhoudingsverklaring voorafgaand aan het
beoordelingsproces**

Ondergetekende (naam en privé adres)

G.C. Versluis

is als ~~deskundige~~ / secretaris gevraagd voor beoordeling van de opleiding:

Toegepaste Psychologie

aangevraagd door de instelling:

Hanze Hogeschool Groninge

- Verklaart hierbij geen (familie)relaties of banden met de bovengenoemde instelling te onderhouden, als privépersoon, onderzoeker / docent, beroepsbeoefenaar of als adviseur, die een volstrekt onafhankelijke oordeelsvorming over de kwaliteit van de opleiding ten positieve of ten negatieve zouden kunnen beïnvloeden;
- Verklaart hierbij zodanige relaties of banden met de instelling de afgelopen vijf jaar niet gehad te hebben;
- Voor clusterbeoordelingen: verklaart hierbij zodanige relaties of banden met de instelling de afgelopen vijf jaar niet gehad te hebben;
- Verklaart strikte geheimhouding te betrachten van al hetgeen in verband met de beoordeling aan hem/haar bekend is geworden en wordt, voor zover de opleiding, de instelling of de NVAO hier redelijkerwijs aanspraak op kunnen maken.
- Verklaart hierbij op de hoogte te zijn van de NVAO gedragscode.

Plaats:

Den Haag

Datum:

24-2-2011

Handtekening:

